

SRCE

Zbornik srečanja literarnih ustvarjalcev
DU Pomurja

Simboli so eden najpomembnejših vidikov človeške kulture, pa tudi umetniškega izraza in govorice nasploh. Veliko stvari že med običajno komunikacijo, kaj šele v umetniškem izrazu, ne povemo na neposreden način, ampak uporabimo simbolno govorico; in če bomo našo splošno komunikacijo, predvsem pa ustvarjanje, podrobneje spremljali, bomo prav presenečeni, koliko misli smo pravzaprav izrazili v prenesenem pomenu.

SRCE kot središče življenja, ki poganja kri po žilah in s tem ohranja življenje sámo, ima pri tem zagotovo eno osrednjih mest; in ker mu v našem dožemanju pripada v glavnem poveza-va s čustvi, je njegova prisotnost v našem mišljenjskem svetu velikanska. S podobo srca izražamo pozitivna in negativna čustva, odnos do zunanje resničnosti (npr. srce nam bije za domovino, srce nas boli ob nesrečah ipd.), srce pa ima tudi svojo povsem fizično realnost, ki se kaže v njegovem pomenu za življenje (ko preneha biti, se življenje ustavi, bolezni srca in ožilja ipd.). To je samo majhen spekter možnosti, ki jih podoba SRCA ponuja za izrazitev naših misli, občutij in doživljanja.

Osrednja tema letošnjega srečanja je bila prav podoba SRCA, ki smo ji v analizah posameznih ustvarjalnih sklopov posvetili posebno pozornost. Spoznali smo simboliko SRCA in njegovo uporabo v umetnosti, pri posameznih besedilih pa smo bili pozorni na njihovo tehnično dovršenost, kajti v umetnosti je na prvem mestu vendarle ustvarjalna veščina, potem pa predvsem vsej barviti večplastnosti uporabe simbola SRCA v umetnosti. Billo je navdihujoče, strokovno tehtno, pa tudi zabavno srečanje.

Robert Titan Felix

PESEM MENTORJU ROBIJU TITANU

Naš mentor si postal,
med starostnike se podal.
Naša literarna dela prebiraš,
za lepotami tega sveta se oziraš.

Starši lepe besede so ti v zibelko položili,
presreči so bili, ko so te dobili.
Fantek zrasel je v moža,
dosti ljudi sedaj te pozna.

Z leti spoznal si, da ni vse zlato, kar se sveti,
marsikaj treba je za dobro vzeti,
a življenje teče iz dneva v dan,
včasih si tudi neprespan.

Lepa beseda vedno lepo mesto najde,
vsak človek po svoje se znajde.
Tudi polena pod nogami se znajdejo,
a z močno voljo in trudom z lahkoto se preskočijo.

Želim ti, da uživaš med branjem,
trenutno zavedaš se, kakšno je stanje.
Upanje pa ostaja,
nova misel sama od sebe se poraja.

Majda Klement

RANJENO SRCE

Ko vedele bi ve, rožice cvetoče,
kako srce moje joče,
bi hitro ovenele,
nič več tako lepo cvetele.

Ona mi je srce ranila,
ko me je zapustila,
le kako bom zdaj živel,
pa tako rad sem jo imel.

Luna nama je priča bila,
ko midva srčno sva se ljubila,
zvezdice na nebu so migljale,
nama v pozdrav pomežikovale.

Na nebu spet zvezdic je nebroj,
a jaz jih gledam sam, ojoj,
ima me v oblasti nepokoj,
premišljujem, le kaj bo z menoj?

Je nisem mogel preboleti,
sem hotel si življenje vzeti,
a ker za to moraš junak biti,
sem začel na veliko piti.

Zdaj sem uboga pijana para,
in nihče, prav nihče me ne mara,
samo ve, rožice cvetoče,
veste, za kom moje srce
tako hudo joče.

Mene je ljubezen pogubila,
ker ona me ni več ljubila,
si je drugega izbrala,
meni pa samo žalost je ostala.

Samo v pijači najdem to omamo,
da pozabim na svojo osamo,
kako dolgo bo tako še šlo, bo šlo,
potem pa z mano pač konec bo.

LUNCA

Ko lunca zvečer izza gora vstane
in s svojo svetlobo svet objame,
fant pod oknom dekleta že stoji
in lepe besede ji govori.

Lunca potepuška se mu smeje,
ko z besedami dekletu srce greje,
videti je, da dekle mu verjame vse,
kajti že vroč poljub mu dala je.

Zdaj lunco meglice so zakrile,
ji pogled dol na parček skrile,
luna na meglice se jezi,
zakaj pogled dol ste zastrle mi?

Meglice naprej odplule so,
očistile celotno so nebo,
lunca hitro dol pogled uperi,
a glej, fanta tam pod okno ni,
pri moji veri.

Dekle fanta v sobo je povabilo,
lunco, da nič ne vidi, je jezilo,
v sobi se romanca nadaljuje,
parček si misli, naj se lunca le huduje.

Lunca po nebu proti zatonu pluje,
jutranjica ji že pomežikuje,
kar nocoj mi je bilo skrito,
jutri vaju ujamem, si misli
kot pribito.

RADI SE IMEJMO

Rad imej mamó in očeta,
toplino naj občútita
tudi stric in teta.

Rad imej seveda sestro, brata,
bratrancem in sestričnam
pa z ljubeznijo odpri vrata.

Rad imej babico in dedka,
vnuke, vnukinje in še
enkrat vse od začetka.

Rad imej prijatelja, soseda,
pa čeprav je vmes kakšna
večja zamera ali zmeda.

Rad imej vse ljudi okoli sebe,
samo tako tudi oni
spoštovali bodo tebe.

Reci sosedu, prijatelju, dober dan,
naj te teh dveh besedic
izreči nikoli ne bo sram.

Kajti ljudje smo družabna bitja,
zato med sabo radi se imejmo,
če sosed je v težavah, se mu nasmejmo.

Privoščimo mu le vse najboljše,
tako v življenju nam bo
vse lažje in boljše.

Bodimo dobrega in odprtega srca,
ne gojimo v sebi slabih misli in jeze,
naredimo sami k spravi prve poteze.

Tako naš že itak lep svet bo še lepši,
če med sabo se bomo spoštovali in radi imeli,
verjemite mi, vsi lepše bomo živeli.

SRCE

Vsako živo bitje srce ima,
brez njega živeti se ne da,
čeprav tam v notranjosti se nahaja,
rado tudi ponagaja.

Najpomembnejši organ je srce,
pozna vse naše želje.
Lahko so majhne ali velike,
včasih potrebuješ njegove slike.

Srečaš tudi človeka,
ki je brez srca,
ta naj med nas se ne poda.
Hudobija iz oči mu sije,
naj pred ljudmi le-ta se skrije.

SRCE, verzija 2

Vsako živo bitje srce le eno ima,
a brez njega živeti se ne da.
Ta naš majhen organ v prsnem košu se nahaja,
lahko pa nam včasih tudi nagaja.

Srce veliko približno je za pest,
tehta le borih 300-500 gramov.
Votel organ je srce,
morda še kdo to ne ve.

Štiri ločene votline ima,
iz le-teh izstopajo in vanje vstopajo
številne krvne žile,
ki so del krvnega obtoka.

Če pa kdaj v prsih te stiska,
obišči takoj zdravnika,
le-ta ti bo nudil pomoč,
da še dolgo boš fantič pojoč.

Srce nikoli ne miruje,
tik taka kot ura.
Če pa srčno kulturo obvladuješ,
slike naših likovnikov z veliko vnemo občuduješ.

SRČNI ZDRAVNIK

Kardiolog je zdravnik
starejših in otrok,
ko srce ne deluje pravilno,
potrebuješ zdravil polno.

S stetoskopom posluša bitje srca,
včasih bije počasi, včasih prehitro,
a ne glede na vse,
dan nadaljuje se.

Ko si dojenček, si mamin srček,
a z dnevi gre življenje naprej.
Prehitro odrasteš,
a v podzavesti se zavedaš,
kako je bilo prej.

Z leti srce popušča,
vsakega dela ti več ne dopušča.
S težavo se sprijazniš,
a leta so tu svoje poslanstvo opravila.

KO

Ko dekle dozori,
ljubezen srčno si želi,
srce kar samo od sebe poskakuje,
ljubi pa te z radostjo obiskuje.

Le eno pravo ljubezen doživiš,
če ljubega izgubiš, trpiš.
Pri srcu bolečino čutiš,
v družbo več se ne vključiš.

Dnevi pa minevajo,
ptički svojo pesem prepevajo,
kadar izgube najdražjega ne doživiš,
nihče ne more s tabo se primerjati.

Ko srce zaboli,
moraš zares se potruditi.
Po pomoč odhitiš,
s tabletami spet zaživiš.

POTOMKINO SRCE

Devet mesecev pod srcem sem te nosila,
sreča v družino je prišla,
ko si se rodila.

Bila majhna si moja deklica,
sedaj že skoraj 20 let si sama mamica.

Vedno sem si želela,
da dobro srce bi imela,
soljudem pomagala,
nikoli ne omagala.

Srce je ogledalo človeka,
tako je že od praveka.
Brez srca ne moreš živeti,
v življenju pa ti je dano
kdaj pa kdaj trpeti.

RADENSKA TRI SRCA

Radensko tri srca rdeča barva krasi,
mehurčkov polno po grlu se spusti.
Po svetu si znana,
za pomoč pri bitju srca priznana.

Pravi užitek je popiti Radensko,
veš, da iz globine zemlje vre,
vrelec marsikaj pove,
seveda, saj za zdravje gre.

Vsak dan popij kozarec Radenske,
saj srce hvaležno ti je.
Še znancu priporočilo daj,
Radenci pa itak prelep so kraj.

BILA JE POMLAD

Obzorja. Luč prijazna pride
na majsko cvetje polnih livad.
Sije v mehko sladkost in iskanja
opojnosti, ki nežno drhti.

V poljubih so sledi bosih nog.
Lesket v rosi, poti svežine.
V ihtenju rok je lepota češnje
zgodnjega jutra in prvih sonat.

Dišava je prstov vlažnih konic,
ki božajo cvetje v siju.
Zate, kita rožnega spomina.
Tistega jutra bila je pomlad.

Zavetje. Zvenelo srce je od sreče,
violine, kot jutra čarobnosti je vaj.
Mladostni poljub, ki risal je dnevu
rožne stezice, sijočih v maj.

IZ LECTA

Pesem ptic za čas večera.
V večnost, iz pozabe te budi.
Pomladne sreče v zavesi,
da se duša v sanje prepusti.

Mladosti v cvetu in vonjav
je metulju oaza, drag spomin.
K poljubom rad se vrača,
po jutra rosi in v objem.

Lepote cvetoče, barv dišečih.
Povsod je najti srcu spev.
Val ljubezni. Za pesem ptic je šepetanje,
širok odmev.

Veselje pomladno. Se srce oglašá,
čepprav poti še ni do tja.
Ljubezen prava nič ne vpraša.
Le da ob cvetki si doma.

V objemu sladkem, kot iz lecta.
Srce sreče se topi.
Je poljub cvetoči, ki razgrne
igrivost skrito. Čar pomladnih dni.

PO PERESU

Naj poje Gregorčič. Naj poje Prešeren,
stihe in misli večnih lepot.
Črk nepozabnih in kraja sreče domače,
kjer bivajo srca otrok.

Srce prekmursko utripa z mano
v pesmi ljubezni in pridnih ljudi.
Ravnine kot biser. Na dlani postavljen
žitni klas kruha, ki domače diši.

O Muri sanjavi Gregorčič bi pisal.
Krasna in bistra si hči ti ravnin.
Ponosne vode. Napajaš ravnino
kot mati otroka, doječe zemlje.

Po peresu ljubezni rojstva v kraju,
hiše očetov, sanjavih lepot.
Želje postati od nekdej;
kot zvon v kapeli, Prešernu na pot.

Široko vezeno je duše spoznanje,
kraja, kjer misli odžejaš, skrbi.
Od drobnih cvetlic do srečnega raja.
Domače ognjišče. Svoj up množiš.

Kot ure bi časa dohajal.
V dnevu zatona, drugačnih luči.
Resnično sijočih mavric hotenja
danes v kraju, kjer podobe živiš.

MURA S ČIGRO

Šumenje se reke razliva
v bisere voda in v pot strasti.
Koder obronka prelepe krajine,
prijaznost štoklje še živi.

Tu Mura bisere pretaka.
Nad gladino vrba je nežni otrok.
Z mlinom vode; mokre domačije
in prave ljubezni se val glasi.

Dišeče moke mlina kolo je veselo.
Kot pesem ptic v odmevu srca.
Dan za dnem doživete melodije,
življenje preliva vode na kolo.

Rumeno zrnje je dete ravnice.
Lačno sreče, žuljavih dlani.
Drobljeno belo moko za potice.
Vrednote so sedanjosti mlin.

Odšel si zadnji, mlinar stari.
Žit pšeničnih kot vitez mlinarskih dni.
S sladkostjo kruha med pomnike izbrani,
puščaš zanamcem spoštljiv izkaz.

Ob slovesu ti Mura s čigro šepeče.
Utrujen mlin stari valove vihti.
Čas po času se glasi legenda.
Ostanki Mure, mlina, nesmrtnost za spomin.

URA OSTAJA

V mavrico sezi po srečo.
Sezi med zvezde sijaja
in danes utrinka
za leta smehljaja.

Greš med zvezde, ki so mežik
otroške ljubezni.
Pojdi v sanje, da najdeš
pot, ki cveti.

V zori sija
in v času odseva.
Resnično potuj. Najdi
v srcu globino dneva.

V mavrico sezi.
Ker ura ostaja,
kot solza novega jutra
in sreče smehljaja.

SRCE

Če srce se moje ne bi iskrilo,
ne bi mene,
tebe biló.

Naj se iskri,
se veseli,
iskrice
z vsemi vami deli,
ko boste to prebiralí.

Ko pa enkrat isker ne bo,
poglejte gor v nebo.
Tam iz dalje temnega neba
mirno vam bom mežikala ...

SREČA JE V MENI

Sreča je v meni,
pa vendar ne vsa,
še vedno jo iščem,
da dušo obda.

Bi sanje ujela,
pa se jih ne da,
iskrenost ponesla
iz zibke srca.

Izmila napake
s preproge želja,

poštenost izbrala
v tej zmedi sveta.

Sreča je v meni,
še vedno živi,
studeneč moči
iz nje šumi ...

VNUKOVA SLUTNJA

Kaj bi jaz brez babice,
vedno zame se zavzame.
Kaj brez deda bi, seveda,
zrasel v malega „ničveda“?

Babica najbolje ve,
kaj njen vnuk najraje jé.
S pravljico v sladke sanje
z veseljem ga pospremi vanje.

Dedek se na vse spozna,
težave vse rešiti zna.
Meni pa se dobro zdi,
da mu uspem pomagati.

Eno me pa le skrbi.
Če se meni kaj zgodi,
kdo bo zanj poskrbel,
kdo bo njuni srci grel?

ŠTORKLJA PRILETELA BO

Kot štorklja vsako leto
prek oceana v svoje gnezdo
sem sam se rad vračal tja,
kjer sem bil doma.

Sedem nas živelo je doma,
bilo je premalo kruha za lačna usta vsa.
Tujina me je pri petnajstih zvabila,
tuji kruh mi rezala.

Leta so minevala.
Bila so leta trdega dela,
bila so leta odrekanja,
bila so leta veselja.

Družino sem si ustvaril,
srečno v tujini živel,
dokler nisem ostarel
in močno zbolel.

Moja zadnja srčna želja je bila,
vrniti se domov – o, moja Polana.

Štorklja spet spomladi priletela bo.
A moje srce je omagalo,
domov me več ne bo.

NAVDIH SRCA

Svetla luna spati mi ne da,
včasih pa nemir srca.
Spomini, želje se vrstijo,
v snu kot v filmu govorijo.

Če se misli razcvetijo,
tiho v verze zaživijo.
Name vse naredi vtis,
rodi se pesniški zapis.

Vse, kar je lepo in obdaja me,
z mano večkrat v sanje gre.
Zjutraj hitro vse zapišem,
da misli čez dan ne izbrišem.

Srce mi da navdih
za pesniški stih.

MODNI TREND

Nov modni trend
je zemeljsko oblo zajel ...
Obrazne maske
si ves svet je nadel.
Maske so nosili ljudje
čez vsa obdobja zgodovine,
tudi v bitkah
za obrambo zgodovine.
Maske naj bi nas branile pandemije.
A pod temi sedaj se skrivajo
razlike, intrige in hudobije.
Pod njimi se potuhnejo
družbene razlike
in vedenjske anomalije.
Brezzobe čeljusti,
dolgi nosovi.
Torej maske so obveza
v strašnem času pandemije.
So obramba pred virusi
in skrivalnica, če se iz nosu cedi.
Da, in zares na koncu koncev
se pod njimi skrivajo čudne stvari
in so še vendarle tudi modni dodatek,
se mi zdi!
Kje pod maskami
pa se skriva srce?

NARIŠEM SRCE

Narišem veliko srce,
vanj narišem vsa čustva,
neizmerno ljubezen,
vsa hrepenenja,
vse najine skupne želje in sanje.
Vse žalosti in solze,
vsa neizpeta upanja,
intrige in gorje.
In na koncu
spet vse prekrijem
z veliko pisane mavrične barve,
pokapljam z veliko ljubezni,
da srce spet zaživi
ter v novem upanju zadrhti.

DAMASK

Deklici moji, zbudita se,
zbudita se, dekllici moji,
je jokajoč prosil oče,
ju držal v naročju,
rahlo potresel,
kot da hotel bi,
da se zbudita iz sanj,
da ne bi več spali,
da ga pogledata,
da bi se nasmejali.

A dekllici nista spali,
negibni v njegovem naročju
nista se prebudili,
naj je še tako prosil,
še tako jokal,
še tako gledal ljubeče
z očmi, polnimi solz,
ki niso mogle verjeti.

Ni mogel dojeti,
da res je to,
kar je nekje v sebi že vedel,
a ni želel sprejeti,
saj preveč grozljivo
je vse skupaj bilo.

Bilo je te dni tam daleč,
morda tudi blizu,
v Damasku,
kjer so ljudje prenehali
biti ljudje.

VOJNA IN POLITIKA

Vojna je huda in umazana,
politika je kurba.
S tem realnost je nakazana
ali pa razprava burna.

Ako si pokončne drže,
da se debata ne sprevrže,
reci: vojna so ljudje,
politika – odnosi, družbeno srce.

OBRAZ

Na obrazu se vidi
notranjost osebe:
žalost, veselje,
užitek, trpljenje.
Iz obraza ti sijeta
zadovoljstvo in skrb.
Na obrazu se vidi,
si lep ali grd;
če kuješ zaroto,
prenašaš sramoto.
Na obrazu se vidi
dober namen.
Na obrazu zaznati
značaj je jeklen.
Iz obraza ti sije
miren pogled.

Iz obraza udarja
zlovešči naklep.
Spregledati pa
se nekaj ne sme:
vsak obraz je lep,
pod katerim
bije plemenito srce.

DALEČ VSTRAN

Sam v sobi tiho ležim,
odbila ura je devet,
časopis v rokah držim,
gledam stran številka pet.

Moje misli so drugje,
kilometre daleč stran,
tam, kjer dobri so ljudje
in nizka je ravan.

Širna polja in vrtovi
tam se razprostirajo,
potoki mali in bregovi
samo jih polepšajo.

V enem vrtu sem utrgal
rožo, belo kakor dlan.
Samo jaz jo bom negoval
in nikomur je ne dam.

Ta bela roža, to si ti,
draga moja ljubica,
in kjerkoli bom na poti,
boš srčna moja družica.

VIKEND PAKET

Moj dragi je v Ljubljani,
tam ni paradiž
in ni vse na dlani,
dela za neki drobiž.

Kdo mi prinesel bo čaj,
ko zjutraj še spim.
In tisti očesni sijaj,
ko rečeš; jaz te ljubim.

Kdo bo moj radiator,
saj veš, da me zebe,
kdo bo moj mentor
za ženske potrebe.

Vse misli so moje
tam nekje v daljavi,
božajo me roke tvoje
v kresnični noči sanjavi.

Kmalu moj dragi pride spet,
zopet bo lepši ta svet,
kakor roža odpira svoj cvet,
takšen bo najin vikend paket.

NA VIŠARSKI GORI

Bilo je lepo na Višarski gori,
kjer se zemlja dotika neba,
v soncu bleščijo se sivi vrhovi,
tam sem bil blizu Boga.

Kot orel z visoke planote
sem gledal zelene doline,
bil pijan od silne lepote,
lepote, ki nikoli ne mine.

Če Bog mi da življenje,
bom zopet šel tja,
svoje potešim hrepenenje
in se še enkrat dotaknem neba.

NAJBOLJŠI SOSED

Velike trgovske hiše
bijejo ogorčen boj
za prodajo, potrošnike,
za svoj lastni obstoj.

Poštar prinaša reklame,
cel tedenski program,
da nas evforija zajame,
je tu še TV ekran.

Popusti in akcije
so skoraj vsak dan.

Vsi si manejo roke,
kupci in trgovski klan.

V Tušu banane, krompir,
v Sparu puranje krače,
v Mercatorju toalet papir,
v Lidlu plenice in hlače.

V paleti izbire velike,
ker zvestoba mi je v krvi,
v slogu svoje manire
v Mercatorju sem vedno bil prvi.

Mercatorju zaobljubo sem dal,
častijo me kakor Boga,
in glej ga vruga,
moj najboljši sosed je postal.

SRŠENOV LOG (NAŠ PARK)

Tu v parku našega Lotmerka
mного stoletnih dreves stoji,
se bohotijo v višave,
marsikdo tukaj se ohladi.

Tam na klopci posedeti,
to nam res užitek je,
slišati drobne ptičke peti,
to nam v veselje je.

Veverica nagajivka tu gnezdi,
z veje na vejo se s sestrico podi,
če ji oreh ti ponudiš,
ga vzame in odbeži.

Tu v našem parku
spokojni mir je in tišina,
na klopci malo posedeti,
si odpočiti svoje misli.

Zato pa, dragi naši „Prleki“,
pridite v naš lepi park,
spočitje si svoje kosti
in se naužijte svežega zraka.

Ta naš Sršenov log
mного skrivnosti pozna,
listje na drevesu šelesti,
a zgodovina molči.

RESNICA

Leta tečejo prehitro.
Si dojenček, štručka mala,
si otročiček, ki sta ga starša v vrtec dala.

Pa že postaneš pravi šolar.
In ko končaš osnovno šolo,
začnejo se dijaška leta,
ki z maturo se končajo.

Pa postaneš že študent,
začnejo večje se težave.
Treba se pridno je učiti
in si diplomo prislužiti.

Ko pa vse to imaš v rokah,
težava službo je dobiti.
Če pa imaš veze,
spletejo se čudne niti
in službe ni problem dobiti.

Če pa si revež revnih staršev,
ki za podkupnino ne premorejo,
zaman se trudiš in potiš,
službe ne dobiš,
zato na plečih staršev še kar naprej živiš.

Ko pa starši ti umrejo,
pokrivaš s tanko se odejo.
Več si lačen kakor sit,
to pač mora tako bit.

Če se nekako znajdeš, preživiš.

Če pa ne, pa močno trpiš.

Na bremenu sociale z diplomo v žepu doma ždiš.

Takšno dandanes pač življenje je.

Ali res drugače več ne gre?

Seveda ne – in to resnica je.

MOJE SRCE

Vsako življenje in vsako srce ima svojo zgodbo. Vsak izmed nas ga mora čuvati, ga ne obremenjevati in živeti karseda kvalitetno. Tako, kot je življenje eno samo, tako je tudi srce eno samo. Bije zame, zate in za vse nas, ki se imamo radi.

Včasih se sprašujem, zakaj živeti, za koga in kako, ko ostaneš sam, osamljen. Srce bije počasneje, kot da se bo vsak čas ustavilo. Vsak trenutek in vsako doživetje mi ustvarja posebne čudovite občutke najbolj takrat, ko so ob meni moji najbližji, ko se zavem, da sem nekomu pomembna in ga zame skrbi. To prinaša prijetno toplino v moje srce. Velikokrat mi je dan tako zelo zapolnjen, da pozabim nase, na svoja leta in svoje zmožnosti. Na to me opozori moje srce in visok krvni tlak. Takrat se umirim in prisluhnem sama sebi. Začutim, kaj mi govori srce in naredim tudi kdaj kaj po svoje, največkrat pa kaj pojem in grem počivat. Zavem se, da sem pozabila nase, da nimam več rosnih 20 let. Vedno me premaga spanec in me popelje v globoke sanje.

Prideš mi naproti in moje srce začne divjati, kot da bi hotelo skočiti iz mojega telesa. Daješ mi občutek, da je pol mojega srca pri tebi in komaj čaka, da se obe polovici združita. Telo je vznemirjeno, krvni pritisk pa zelo zvišan, ampak zaradi tebe. Toplo mi je pri srcu, ko govoriš o najinih skupnih doživetjih in o najini prihodnosti. Umirim se in sem zelo srečna, saj me nič ne skrbi. Ob meni si ti, moje hrepenenje, moje življenje. To so trenutki, ko se ustavi čas in moj korak upočasni. Občutim neizmerno srečo, ko gledava valovanje morja in sončni zahod, ki je s tabo še posebej čaroben. Smejeva se eden drugemu, pripovedujeva svoja doživetja in svoje želje. Vse je popolno, kot v pravljici. Ljudje hodijo mimo in naju gledajo. A za naju je svet obstal. Čudovito je živeti, si mislim. A

ko pade tema, občutim nemir, srce mi začne divjati, telo drhti. Kaj se dogaja? Bo vihar? Je to konec začetka? Ne, ne, ne, hočem še malo občutiti to srečo, hrepenenje in umiritev. Zakaj? Kje? Takrat se prebudim in spet sem z mislimi sama s sabo.

Težko je opisati bolečino, ko si osamljen in izgubiš dragega sopotnika. Zapreš se vase, bolečina v prsih in srcu močno boli, a takrat zberem moči, grem na sprehod z mojim nemškim ovčarjem, ki je najboljši prijatelj v bolečini. A v tej prelepi naravi, kjer pšenica raste in mak cveti, tam obstanem in se na ves glas zjokam in z mano joka tudi moj pes. Takrat se moje srce sčasoma spet umiri, da lahko nadaljujem svojo načrtano pot.

Moje srce mi je pomagalo, da sem moža ob hudi boleznici doma negovala z vso ljubeznijo in bila ob njem. Njegovo srce je bilo počasi, vendar umirjeno, ker je imel pri sebi ljubljeno osebo. Po vseh teh nekaj mesecih trpljenja, ko se mu je iztekalo življenje, je bila ob njem ves čas vsa družina. Vendar je prišla tista zadnja minuta, ko mu je srce začelo vsako sekundo počasneje biti. Čisto mirno in sproščeno je prenehalo biti njegovo srce. Takrat se zate čas ustavi. Ostali so le spomini in velika bolečina v srcu.

V tej osamljenosti sem morala vstati, spoznala sem, da moram sama naprej. V svojem zaprtem svetu sem začela svojo bolečino zlivati na papir. Nato sem se vključila v literarni krožek v Murski Soboti, kjer sem si našla dobre prijateljice. Začela sem pisati o naju, o dveh sorodnih dušah. Vsako jutro, ko se zbudim, se zahvalim svojemu srcu, da še vedno bije zame in za najine spomine.

ZELIŠČARKA LOJZA

Prihajala je od daleč in vedno peš. Hodila je s težkimi koraki. Rada je prišla k naši mami. Poklepetali sta kot stari znanki, največ o zeliščih in drugih dogodkih.

Pri nas si je malo odpočila in se okrepčala. Največkrat je pojedla kislo mleko, vanj si je nadrobila kruh. V bolj hladnem vremenu pa ji je mama dala belo kavo. Hodila je redno vsaj enkrat na teden v našo vas. Imela je sicer stalne stranke, ki jim je prinašala razna zelišča za čaje in vsemogoče zvarke, ki jih je imela na žganju in medu. Poleti in jeseni je prihajala pogosteje, v zimskem času pa bolj poredko.

Že njena pojava je bila zanimiva. Bila je velika koščena ženica, prav taka, kot teta Pehta iz Kekčevega filma. Lojza je bila še bolj postavna in brez zob. Morda je imela dva štrleča zoba v spodnji čeljusti. Jaz sem se je malo bala.

Mami je pripovedovala o zdravljenju ljudi, kako prihajajo k njej domov in kako ter s čim jih zdravi. Rekla je: »Če me ljudje ubogajo in pijejo čaj po mojih navodilih, se čisto pozdravijo.«

Mama je bila zelo natančna in čista ženska, zato si nisem mogla zamisliti, da bi si čaj kuhala iz teh zelišč, ki jih je prinašala Lojza. Imela je platnene zavoščene vrečke in še bolj umazan nahrbtnik, v rokah pa še pleten cekar. Iz njega je jemala razne čaje in jih kazala mami. Mama je vedno rekla:

»Dajte mi raje sadike, jaz si bom sama gojila in nabirala zelišča!«
Domenili sta se in drugič ji je te sadike tudi prinesla. Zelo dosti tega je Lojza imela doma, drugo je nabirala na travniku.

Kolikor se spomnim, je prihajala dolgo desetletje ali več. Spremenila se je in postala škrbasta starka. Vedno teže je hodila. Zelo so jo bolele noge, posebno koleno. Tudi križ se ji je začel upogibati in ni hodila več tako zravnano. Prihajala je vedno redkeje, hodila je s palico.

Nekaj časa je ni bilo. Ko je zopet prišla, je dejala, da ji je mnogo boljše. Rekla je: »Poslušala sem nasvet nekega drugega zeliščarja in mi precej pomaga.«

Mama je postala radovedna in tako ji je razkrila skrivnost, kaj ji je pomagalo. Prej je pogledala na vse strani, se prepričala, da sta res sami. Mene nista videli v sosednjem prostoru. Začela je pripovedovati: »Moraš imeti lepega rejenega muceka. Ga zakolješ, potegneš kožo z njega, še svežo si daš na koleno in vleče ven bolečino.«

»Ja, kako dolgo pa imate to na kolenu?«

Odvrnila je, da teden do dva tedna.

Mama se je zgrozila.

»To mora pa smrdeti?« je vprašala mama.

Lojza pa, da ne smrdi in da pač pomaga.

»Ja, kaj pa naredite z mesom, ga pokopljete?«

»To pa ne,« je vzklopela, »muceki so dobri kot zajčje meso, ja, te si privoščim.«

Pokazala je mami obvezano koleno in mačja dlaka je bila na njem. Mama jo je nemo gledala in ženska se ji je gnusila, to sem videla v njenih očeh. V meni se je tudi nekaj zganilo. Mami sem kasneje dejala, da zdaj zagotovo vem, da je odnesla našega mačka Murija.

Videla sem sedeti mačka na ograji ob cesti. Mama me je poklicala v kuhinjo, da sem ji nekaj prinesla. Ko sem prišla iz kuhinje pred hišo, kjer sem trebila solato, sem najprej pogledala na ograjo. Mačka ni bilo več. Klicala sem ga, pa nič. Tedaj sem videla Lojzo, ki je bila že nekaj više od naše hiše. Mami sem dejala: »Murija ni nikjer, najbrž ga je odnesla Lojza.«

»Kaj pa govoriš, to pa že ne,« se je hudovala mama.

Komaj sem čakala, da je tokrat Lojza odšla.

»Vidiš, mama, da Lojza je mačke, ti pa mi nisi verjela.«

Ko se Lojza pojavi na vasi, ji dečki kličejo: Lojza, muc, muc! Lojza, muc, muc!

»Če je to res,« je dejala mama, »ji bom že drugič napela ušesa.«
Lojze dolgo ni bilo k nam. Mama je že malo pozabila, da je jezna nanjo. Ko se je pojavila po dolgem času, pa ji je le pikro povedala: »Našega mačka ste tudi odnesli v jeseni. Veste, to sem vam zamerila, pri meni ne dobite več malice.«

Odšla je poklapana. Tudi drugi je niso več dosti videvali. Mačke je pobirala, da se je preživljala na stara leta. Kakšna ironija. Koleno jo je še naprej bolelo, kože je morala vedno znova menjavati.

AH, SAJ NISMO VEČ POTREBNI

Poslovodja zadruga Šabl, v modrem delavskem plašču, se je pravkar odpravljajl proti trgovini. Okrog z betonsko ploščo pokritega vodnjaka so že stali njegovi prijatelji. Sami stari asi. Ernejev Slavek, dolgin s poševno nasajenim klobukom na glavi. Tako na aubiks, kakor se je nekoč reklo. Zraven njegovega izkušenega obraza je stala Belečova Katka, debelušna ženica zabuhlega obraza, in v zaključnem polkrogu še Šilečov Peppek s »furtešnco«. Blatni, gumijasti čevlji, »bataši«, so ga izdajali, da je pravkar opravil pot čez njive. Pisana družčina, ki se ji, ko je prišla do trgovine, do svojega, samo za njih rezerviranega prostorčka okoli vodnjaka, nikoli več ni mudilo domov. Tudi če bi komu gorel hlev ali pa sekire padale z neba, se dotični ne bi zganili niti za meter. Tam pred trgovino je bilo pač tisto ta pravo druženje, veselje in marsikatero mastno so tam razdrli.

Trgovina pri Kvatrjaki se je reklo. Po vojni so Kvaternika izselili, iz njegove mogočne kmečke hiše pa naredili trgovino. V notranjosti je bil leseni pult v obliki oglate črke u. Trgovina je bila mala, iz velike sobe narejena prodajalna. Zadaj okoli lesene police. Spre-daj pri vhodu na veli je bil sladkor, sol, moka, vse še takrat na starinsko tehtnico tehtano in v papirnate vrečke zavito. Zadaj, na nasprotni strani pa metrsko blago. Tam so včasih sedeli ljudje na pultu in pili pivo ali vino, če je zunaj bilo premrzlo. Drugače pa vselej zunaj pred trgovino. Ampak ne ob pokritem vodnjaku. Ta je bil rezerviran samo za to družčino. V trgovini so kupili liter ali dva poceni belega vina in slatine in ga potem pili celo popoldne. Vsak je dal za en liter, in več, kot jih je bilo, več litrov je padlo.

Po glavni stezi iz Radgone se je takrat pripeljal Štolčov Hanzi. Na svojem starem biciklu. Ni se mogel upreti skušnjavi, ko je zagledal svoje pivske znance okrog vodnjaka. Stari bicikel je skozi senčni topolov drevored kar sam zavil proti trgovini. Kakor da

bi bral Hanzijeve misli. Tja je treba zaviti, kjer se gasi žeja ob kozarčku rujnega.

Kakšna sreča, da ga je prav danes njegova Minka poslala, da odpelje skuto in smetano v mesto. Hanzi je rad šel z biciklom v Radgono. Takrat se je rešil Minkinega strupenega jezika in bilo mu je, kot da je naenkrat izza oblakov posijalo sonce.

Hanzi je bil večer siromak. Med zadnjimi je bil, ki ga je obiskala elektrika. Dotlej je trdovratno kraljevala pri njem petrolejka. Pa tudi z davkom, s tem večnim biričem siromakov, je bil Hanzi zmeraj na bojni nogi. Vedno zadaj. Vedno zadaj, kakor pasja jajca so se radi ponorčevali nekateri iz njega. Opomini so bili vsakdanja stvar pri hiši. Minka, njegova precej mlajša žena, je pravzaprav skrbela za gospodarstvo. Ona je pazila, da ni šlo vse naenkrat v maloro. On pa je imel rad le stare stenske ure, ki so mu počasi ubogljivo odmerjale čas. Med njimi pa je strumno visela že orumenela velika slika Franca Jožefa v modri uniformi. Ure in spomin na stare dobre čase so najbolj božali njegovo srce.

Hanzi je bil bolj počasne narave in prav počasi je opravljal tudi svojo živino v hlevu. Doma sta z Minko imela nekaj repov, tako da je Minka lahko spravljal skupaj skuto in smetano. Skuto je zavila v plenico, vse skupaj pa še v časopisni papir. Smetano pa v prazni kozarec od kislih kumaric. Namesto pokrova ga je pokrila s celofanom in pričvrstila z elastiko. Potem pa je Hanzi vso reč odpeljal na biciklu njenim strankam v Radgono. To je bil dan, ki ga je Hanzi imel vedno najrajši. Rešil se je za nekaj časa Minke in njenega ostrega jezika. Hanzi je že od daleč videl svoje prijatelje ob kozarčku in nenadoma se tudi njemu ni več mudilo domov. Ustavil se je, ker je imel po dolgem času spet nekaj denarja v žepu. Samo ta denar ni bil njegov, bil je bil Minkin in je bil že vnaprej določen, kaj se bo kupilo zanj. Včasih, ko je odščipnil samo nekaj malega v stran, je bil doma takoj ogenj v strehi. Takrat jih je slišal trdo in ostro od Minke: »Ti proklet sivc hudičev. Pijanc!« Minka je tolkla po celjsko in bila stroge narave. Nikoli pa se ni navadila naše govorice.

Hanzi je sestopil z bicikla in ga prislonil k zidu. Rahlo upognjeno se je držal, kakor da si mora pridržati hlače in tako je tudi tokrat v svoji značilni pozi pristopil k družini ob vodnjaku. Pogledoval sem radovedno tja, stoječ med dvojnimi vrati, jedel kekse in na veliko vlekel na ušesa.

»Hanzi, gej si bija?« ga je takoj vprašal Ernejev Slavek. Čeprav so vsi dobro vedeli, da je bil v Radgoni. Da je vozil skuto in smetano. Vseeno pa so ga najprej previdno potipali, da ga mogoče tokrat le dobijo na limanice. Da bi dal za liter. Ne bo mogel reči, da ni vozil skute in smetane in da nima denarja. Pa polna aktovka na biciklu ga je izdajala, da je dobil plačano. Kdo pa dandanašnji kaj da na lepe oči. Dostikrat je z njimi Hanzi pil, plačal pa ni. Vsi so predobro vedeli zakaj. Da nima žal od kod vzeti, pa vendar tokrat so ga le hoteli dobiti v past. Tokrat zagotovo ima denar.

Hanzi je le tu in tam prodal kakšno tele iz hleva. Enkrat, ali dvakrat na leto. Mogoče kakšna drva iz gozda. To pa je bilo tudi vse. Vsi ostali pa so hodili nekam delat, če že drugače ne, vsaj priložnostno. Celo Šilečkov Pepek, ki je še maloprej prišel čez Špelečove njive, še on je imel zmeraj kakšen drobiž v žepu. Pa je hodil od kočice do kočice le priložnostno kaj pomagat. Pa je dobil za rum. Za tistega zamorca na rjavi etiketi. Hanzi pa je bil zmeraj doma. Opravljal je živino po svoji maniri, počasi, kot je bilo to v njegovi naravi. Včasih ga je iz zagate reševal celo sosedov hlapec Silvan, ki je imel govorno napako. In takrat sta opravljala živino temeljito in dolgo v noč, kajti le takrat je imel hlapec čas. Nekoč je zmanjkalo petroleja v petrolejki, pa je Silvan dejal: »Anzi, daj petrojom, uc ne gori!«

Teh nekaj besed ga je ožigosalo za zmeraj. Potem sta dotočila petroleja, ki ga je Hanzi pripeljal iz Radgone, popila zraven nekaj jabolčnika in opravljala živino dalje v noč. Takšno je bilo Hanzijevo življenje. Brez velikih zapletov in preobratov in brez denarja. Brez denarja, kakor žaba brez perja. Pa vendar je bil vesel in dobre volje. Čutil je, da se da tudi preprosto živeti.

Priromal je novi liter na betonsko ploščo vodnjaka. Sonce je bilo poletno in žeja velika. Hitro se je praznila steklenica, ki jo je naročil Slavek, in Hanzi, ki je zdaj pil zraven, je vse bolj pogledoval proti njej. Vsebina se je nezadržno nagibala proti koncu in Hanzi se je začel nervozno prestopati. Vedel je, da bo zdaj na vrsti on. Da bo moral hočeš nočeš dati za rundo. Odščipniti od skute in smetane. Minkin denar. Nenadoma je bil na veliki preizkušnji. Predobro je vedel, da ni izhoda, in to so vedeli tudi ostali. Skrivaj so se spogledovali. Napetost je rasla. Še bolj pa jo je pospešil Slavek, ki je znal zmeraj zvito postavljati vprašanja. »Enega še boumo, al nej?«

Skrivoma je pomežiknil ostalim, da ga podprejo. Tokrat morajo dobiti Hanzija v kremplje. Enkrat pa bo tudi on dal za rundo. Pil bi, plačal pa nikoli.

Hanzi je bil v vse hujši dilemi. Prestopal se je in mencal. Saj bi dal za liter, pa kaj, ko bo potem doma spet ogenj v strehi. Minka bo robantila po celjsko, da zapravlja njen denar. Cel večer bo poslušal in še drugi dan dalje. Posebej tisto, »proklet sivc hudičev, pijanc«, se ga bo najbolj dotaknilo. Ob tistem vodnjaku, pokitem z betonsko ploščo, je bil nenadoma razpet med prijatelji in Minko, kakor križani Kristus med dvema razbojnikoma. Kaj storiti? Nikomur se ne bi rad zameril. Ne Minki, ne družini. Slavek ga je še maloprej spet okoli ovinkov opozoril, da bo naslednji liter zagotovo njegov. A to mu še takrat ni delalo skrbi, saj je bila steklenica še do polovice polna. Zdaj, ko se je prav privoščljivo nagibala proti koncu, pa ga je že dodobra zaskrbelo in neprijetno stiskalo pri duši.

Trenutka, ki je sledil, ne bi hotel nihče zamuditi. S tisto puklasto držo, stisnjen ob zid, se mi je za trenutek celo zasmilil. Vsi so imeli poslednji kozarec vina v rokah. V steklenici vina ni bilo več in hinavsko je zrla prav Hanzija v obraz. Hanzi pa je žulil svoj kozarec in ujškal pijačo, da je bila že skoraj kuhana v roki. Pa ga ni upal izpiti prej kot ostali. Če bi obstal tam pred njimi s praznim

kozarcem v roki, bi ga vsi vprašujoče pogledali, kar bi jih podzavestno spodbudilo, da morajo tudi oni na mah izpiti. Ker bo sledil nov liter.

Hanzi pa seveda ni bil ravno od včeraj. Stari maček se ne preda tako hitro. Kljub svoji počasnosti je bil zvit kot presta, če je šlo za njegovo kožo. Vedel je, da se sedaj ne sme pre nagliti.

Slavek ga je med govorom spet posredno opomnil, da je že skrajni čas za novi liter. Takrat pa se je Hanzi nenadoma, kakor iz nekega zasanjanega sna predramil. Z eno samo hitro kretnjo je izpil svoj kozarec do dna in potočil nekaj nepozabnih besed ostalim:

»Ah, saj nismo več potrebni!«

Potem pa urno kot še nikoli poprej stopil do kolesa in se z enim samim gibom pognal čez prečko. V naslednjem trenutku se je že peljal skozi topolov drevored, nazaj proti glavni cesti. Vse se je zgodilo tako hitro in nepričakovano, da še stari prekaljeni pivci s Slavekom na čelu niso prišli k sebi. Ali so še sami potrebni pijače ali ne. Ali je bil to samo privid.

Na obledelih slikah na pokopališču sta zdaj Minka in Hanzi. Prav tako vsi tisti ljudje ob starem vodnjaku. Kvatrjakove trgovine in vodnjaka z betonsko ploščo se spomnijo le še najstarejši ljudje. Prav vseh, celo tistih starih Hanzijevih stenskih ur, z Francem Jožefom na sredini, pa kot da se jih je za zmeraj ustrašil čas in sveže živijo v mojem otroškem spominu.

ŽALOVANJE

Večkrat se je sprehodila vzdolž manjšega gaja, a grm rožmarina je tokrat opazila prvič. Presenečena je pobožala iglice, povonjala prste, razumela nagovarjanje, naj odlomi veje, kar je res storila, si jih ponesla k obrazu in se potopila v vonj po Mediteranu. Zgodilo se je tistega dne, ko je domov prinesla rožmarin, zvedela je dan pozneje.

Med jutranjimi opravki posluša lokalno radijsko postajo, predvsem zaradi oddaje »Osmrtnice«. Ob prvem obvestilu se zdrzne, sesede in nezavedno sklone dlani. Ime, priimek, kraj prebivalca in starost pokojnika – vse se ujema. Napeto čaka ponovitve, sliši enake podatke kot prej, se zmedena in pretresena navaja na temno sporočilo. Pokojnik je Pavel, princ iz dekliških sanjarij. Nedavno se je pojavil v sanjah, nekaj prizorov je uspela ujeti in povezati, vendar se zdaj ne more zamujati z njimi. Novica jo je prestrelila in povzročila stisko, ki kliče po dejanju, kriku, zanikanju, izpovedi ... Nemudoma mora nekaj storiti, ponavljati, da ni res, ni se zgodilo njemu, ni mogel oditi kar tako, na tihem, brez znamenj, brez slovesa. Pretresena začne brskati med fotografijami, izbrane polaga predse, si vzbuja bolečino, brez glasu kriči in vpije na pomaganje. Ugasne radijski sprejemnik in zapre okno, da bi v globlji tišini zaznala zven glasu, uzrla odsev obraza, kakršen koli znak ali znamenje. Zaman! Votlost in gluhot, brez odmeva, brez odrešilne tolažbe.

Med fotografijami izbere tiste, kjer sta posneta skupaj. Najljubši ji je posnetek družčine svežih polnoletnikov, ki v vroči julijski nedelji proslavljalo maturo. Šest fantov in dve dekleti, nasmejani, zaradi sonca, ki se jim upira v hrbte, obdani s sijočimi obstreti. Na eni od šolskih obletic je potarnal, da je svoj izvod izgubil, obljubila je, da poskrbi za kopijo, mu jo poslala po nekom. Zahvalil se je po telefonu, jo iznenadil z vprašanjem, kakšni neki bi bili

videti ponovno skupaj. Saj veš, da nekaterih ni več, ga je prizadeto zavrnila. Imen nista naštela, pač pa s spoštljivim molkom šla čez opomin o minljivosti. Drugi posnetki so z obletnic, obrazi so starejši, ozadja drugačna.

V sanjah sta nameravala sestri na kolesa in odkolesariti do prijateljev, ovekovečenih na ljubi jima fotografiji. Do vseh tistih, ki jih objektiv ne more več ujeti. Prizor je zamrznil v trenutku, ko odlašata z odhodom, ker se je pač težko odtrgati od zgovorne gruče ponočnjakov. Dogajalo se je ob svitu, na nekem križišču, bilo jih je vsaj ducat, a si razen Pavla ni zapomnila nikogar. Prebujena se je potem zabavala z različnimi nadaljevanji, si slikala vrtenje koles v napredujoči svetlobi, roso na travah in listju, oglašanje ptičev, zgoščanje prometa ter prebujanje hiš in dvorišč, mimo katerih bi ju vodila pot.

Z osmrtnico se je vse postavilo na glavo. Sanje so izgubile čar in verodostojnost. Kolesi, družčina, mrmrajoče pomenkovanje in svitanje; je zares videla in slišala prepričljive podobe ali na pol speča ustvarila zlepljenko nezavednih želja? Vabljeni načrt je neuporaben in odvečen; smrt ga je pretrgala in odvrгла. Počuti se zmedeno, obupano, oropano. Naj sama odkolesari, kamor sta nameravala skupaj? Sveži, zelo posebni prizori ji živo vstajajo iz spomina. Pisana kolesarska oprava, živobarvni kolesi, dlani na krmilu, lahkoten pomenek, žarki, ki redčijo mrak in odstirajo ravnino, da se razkriva kot pravkar ustvarjena kopnina iz časa stvarjenja sveta, v ozračju pa neznana, mamljiva draž, ki družčino spodbuja k šalam in smehu. Prijetno razpoloženje se širi na vse, ki sodijo zraven, vendar so iz tehtnih razlogov umanjkali. Onadva s Pavlom, prostovoljna sla, jih bosta obiskala, sporočila pozdrave, opisala druženje in poudarila, kako zelo so jih pogrešali.

Poraja se kup vprašanj: kdaj je nazadnje slišala o njem, ga srečala, zakaj je odšel nenadoma, kaj je ostalo za njim, kakšno bo slovo? Zamišlja si obred poslovitve: lesket zimsko zamrzlih polj, pokopališče na obrobju vasi, prezebajoče pogrebce, križ, žaro,

fotografijo, rože, svojce ... Stara izročila in verske razlage se sklicujejo na nesmrtnost duše in večnost, ker vse, kar premine, v nesnovni obliki biva naprej. Preplavi jo strastno hrepenenje po veri v nestvarno, nezemsko, v vse, kar je v otroštvu popolnoma verjela, v odrasli dobi pa odložila kot pretesno, staromodno oblačilo. Ko umanjka oddaljen, a v obnebjju spominov nepogrešljiv človek, ne moreš popraviti ali nadoknaditi ničesar več. Z vsem, kar si mu želel reči, dati, podoživeti, upati na še kak stik, ostajaš sam. Željeni obdarovanec je nem, neodziven, le še truplo ali pepel. Kar si hranil zanj, ostaja tebi, osramočenemu zamudniku. Neizpolnjena namera postane težak kamen, ki prezirljivo naroča: zadrži zase ali zavrzi. Kaj mi bodo zakasnela darila in zamolčane besede? Z dobrimi nameni so tlakovane poti, ki ne pripeljejo nikamor. Prepozno je. Zastor je padel.

Uradni obred bo čez nekaj dni. Medtem bo poslovitev opravila na samem, po svoje. Na mizi je vaza, v njej rožmarin, nanjo je prislonila fotografije in dodala svečo v stekleni, rumeno obarvani krogli. Podobe prizore je videvala na mrtvaških odrih kmečkih domačij, ko so otroci skupaj z odraslimi prihajali kropit in bedet ob mrliču. Spomnil se jih bo tudi on, ugajala mu bo z znanim običajem izkazana pozornost.

Oči kar naprej zadevajo v zanj prirejen prizor, a potrtnost hlepi po močnejši tolažbi. Bi človeški glasovi zmogli preglasiti mučno tišino? Želja, da o njem spregovori z nekom, ki ga je poznal od nekdaj, postane neodjenljiva, kar nestrpna. Kdo je bil del njegovih poti v zgodnjih šestdesetih, ko so vozači zjutraj preplavili mestne ulice, se popoldne zbirali v čitalnici in kasneje na postaji, vstopali v dotrajane avtobuse in tesno nagneteni prestajali vožnje po kotanjastih cestah? Domisli se znanke, vozačke na njegovi relaciji, poišče v telefonskem pomnilniku shranjeno številko in zasliši znani glas.

»Pravkar sem te nameravala poklicati. Daj, veš, zakaj? Slišal si ...«

»Sem, vendar ne morem verjeti ... Pavel?«

Ko izreče njegovo ime, se sproži vzmet, v glasnem joku se združita prizadetost in protest. »Prezgodaj je, upam, da ni trpel, krivično bi bilo ...« Med hlipanjem ponavlja, kar je ujela po radiu: dan in ura pogreba, pokopališče, dobrodelni nameni ... Vživi se v vlogo žalovalke, ki hoče prisostvovati slovesu, govori o prevozu, svečah in rožah, preskoči na naključno srečanje, zaihti, zajecija, obmolkne, nadaljuje ... Ko sogovornica omeni virusne prepovedi, strastno ugovarja: pospremili so vse druge, zakaj prav njega ne bi, vaška pokopališča so prostrana, obredu lahko slediš od daleč ... Plaz besed v telefon, solze in nemirno presedanje, dokler se vendarle ne obvlada in spremeni v poslušalko. Znanka niza spomine na vožnje v šolo, oriše ganljive drobce iz Pavlovih dijaških let: bahanje s prvo uro, bahanje zaradi kavbojk iz tujine, skrivno kajenje ... Nato skupaj sestavljata mejnike v njegovi življenjski zgodbi: šola, služba, družina, mestni, kasneje podeželski dom, vrnitev k izvorom in umiritev, običajna upokojenska razvedrila ... Udeležba na pogrebu obvisi v zraku.

Skraja ve, kaj mora storiti. On bo pomirjen, če pride, zaradi njega se požvižga na vse, preveč priložnosti za bližino sta pustila vne-mar, o zadnji bo odločila sama, žalujoče srce potrebuje uteho, našlo bo sledi, ga pozdravilo, pokropilo, se pomirilo. Razrvana si kliče v spomin sijoč nasmech zelenih oči in nedopovedljivo občutje bližine v zrelih letih, čeprav so poti zdavnaj že vsaksebi ... Za postaranimi obrazi sta prepoznala nekdanj gladko obličje, se napajala v nenadejani svežini izvira, brez najmanjše želje, da bi se v stvarnosti karkoli spremenilo. Vse prežemajoče, neizpovedano čustvo, prekrito z nanosi vsega poznejšega, se je ob redkih stikih zganilo, ju vrnilo v čas dekliško deških fantazij. Starajo se telesa, umirajo hrepenenja, zgoščajo se misli o minljivosti; iznenada, skoraj vedno prezgodaj, pa nevidna roka utrne stenj in prereže vezi, ne meneč se za pogorišče, ob katerem živi zmedeni tožijo za izgubljenim.

Zvečer se znanki opraviči za pretirano čustven izbruh in napove, da bosta grob obiskali spomladi. Zimski hlad ne prizanaša cvetju, takrat ga bo sonce razprlo in okrepilo vonje. Sogovornica je medtem zbrala vesti, kar jo preseneti in primora k poslušanju. Ne more je zavrnuti, reči, da je ne zanimajo, ali bolj grobo, da naj jih zadrži zase. Razen tega niso nič skrivnostnega, zgolj poročila o tistem, kar je slišala iz prve roke, o čemer sklepa, da jo bo pomirilo. Pogovarjala se je z žensko, ki o Pavlu ve največ. Rodila mu je otroke, z njim delila življenjsko pot, skupaj sta se starala in spremljala odraščanje potomcev. Potem, ko je ocenila, da zame-re skoraj ne more biti, jo je poklicala, se predstavila, izpovedala sožalje, se opravičila v imenu vrstnikov, ki bi radi prišli na pogreb, a jih zaradi uradnih ovir ne bo, povprašala o zadnjih trenutkih rajnkega, se pomenila, kakor je navada med ženskami istih let.

»Zaspal je mirno, na začetku noči. V hipu mu je zastalo srce.« Vest je blagodejna, pomirjujoča, kar odrešilna. Žalovalka se zahvali poročevalki, usodi, stvarstvu. Preminil je prezgodaj, prizaneseno mu je bilo s počasnim ugašanjem. Osredinjena na svežo vest površno sledi veriženju besed iz telefona, s pritrtilnimi sodeluje v obnavljanju mladostnih prigod, zve, da je Pavel domačim pripovedoval o povezanosti sošolcev, obletnicah, posameznih usodah, se veselil skupnih in naključnih srečanj ...

»Pogreb bo jutri,« se opomnita nazadnje.

Cerkvena ura odbije enajst, ko sede za mizo in v duhu sledi obredu, ki mu je želela prisostvovati, a se je izteklo drugače. Pred njo so vaza z rožmarinom, nekaj fotografij in prižgana sveča. Plamen trepeta, odsevi se širijo po sončni barvi stekla. Skozi razmaknjene zavese sili medlo zimsko sonce, včasih zanihajo vrhovi dreves. Duhovnik je opravil nagovor, pogrebci so se od mrliške vežice napotili proti grobu. Prvi nosi križ, drugi žaro, tretji povečano fotografijo pokojnika, za njimi stopajo duhovnik, svojci in drugi.

Srce je v nekem trenutku zmoglo zadnji utrip, se ustavilo, brez bolečin je bil prestavljen onstran, ponavlja tolažilno sporočilo.

Nagla, neboleča smrt, o kateri pravijo, da so je deležni izbranci. Boleč je odmev. Silovito plimovanje žalosti in obžalovanja se ne ujema z globino vezi in redkimi stiki, a kaj bi s tem; za srčne reči pač ni tehtnic, ne stvarnih razlag. Radoživa, tesno povezana družina je v vroči julijski nedelji proslavljala maturo, podnaslavlja največjo fotografijo. Osem svežih maturantov, vsi po vrsti čedni, nasmejani in samozavestni. Kakor pritiče mladeži, ki »ima vse pred seboj«. V nadaljevanju so ubrali različne poti, si sledili od daleč, zoreli vsak po svoje, vendar je zlom slehernega člana zatresel vse zgodaj spleteno vezje. Prva dva je vzelo pri petdesetih, naslednjo dvojico pri skoraj šestdesetih. Preden bi učkali jesenski čas življenj, jih je podobno kot liste odtrgalo od veje, po naglem ali počasnem vrtnčenju so pristali na tleh, se zlili s prstjo. Zdaj je objestni veter opazil še petega, Pavla, ga odpihnil in zbil med trohneče plasti.

Oglasi se opoldansko zvonjenje. Pogreb je končan, pokopališče se je izpraznilo. Z rožami obložen grob je od blizu videti kot svež, pisan šopek, od daleč spominja na krvavečo rano v tkivu zamrzelje zemlje. Veter kdaj pa kdaj premakne trakove na vencih in zgane veje okoliških dreves. Včasih priletijo vrane, se krakajoč spustijo na polja, kmalu odletijo drugam. Pogrebci se z avtomobili ali peš vračajo v vas. O njem govorijo v preteklem času. Bil je ...

Upihnila je svečo, segla po fotografijah. Ne more se pripraviti do tega, da bi jih vrnila v album, zato jih potisne med zbirko vaz in kipcev. Naj ostanejo na očeh, dokler se ne stiša žalost. Dolgost žalovanja je neznanka, ki ne priganja k rešitvi. Všečne stvari nerada spravi v predale. Kadar se je znašla v tujem, sterilno pospravljenem bivališču, brez slik, spominkov in knjig, sredi strogega laboratorijskega reda, jo je obšel občutek vsiljivosti. Kakor hitro odidem, bodo hiteli z brisanjem in razkuževanjem vsega, česar sem se dotaknila, je sumničila gostitelje. Kaj zato, če se prašijo, pomembno je, da razveseljujejo, je zadovoljna z gnečo spominkov na polici.

Vseskozi jo vznemirja uganka o dojemljivosti duš za klice žalujčih. Poskusila bo, uporabila vse moči, ga zvabila od koderkoli že. Premočrtna želja ju bo po sledovih popeljala v šolo, kjer bosta med klopmi, na hodnikih in zdelanem stopnišču, srečevala vrstnike, se zlila z razigranim vzdušjem, na obletnicah prisluhnila zgodbam drugih, izpovedovala svoje, se ob prijateljevi opazki o stari ljubezni srečna spogledala. Milina spomina je zganila odrinjeno in z neslišnim vriskom pozdravljala nepričakovan dar. Dar, ki sta ga pustila vnemar, ker je tako bilo edino prav.

Temno obarvanemu dnevu je sledila noč s kratkimi odmerki spanja. Izmučena si je šla natočit vode, v mraku segla k napi, da prižge luč, nehote odtrgala tam prilepljen časopisni izrezek in ga vtaknila v knjigo, s katero se bo zamotila med čakanjem na učinek uspavala. Je gib sprožila njegova misel? Ji s tujimi besedami sporoča, kar ni umel ne upal izraziti, je presunjena zrla v stihe Marine Cvetajeve, pesnice iz zelo mračne dobe ogromne slovan-ske dežele v prevodu pesniškega barda Dolenjske, Toneta Pavčka: »Že si veter postilja, že zemlja v rosi blesti, kmalu otrpnejo zvezde na nebeški pozlati in kmalu pod zemljo zaspimo mi vsi, ki na njej nismo pustili drug drugemu spati.« Ves dan je mislila nanj, se docela izmučila. Kako bi mogla spati, ko je on zaspal za zmeraj?! Oropana upanja na še kakšno srečanje, se počuti osiro-telo in zapuščeno. Beračica, ki drobižu spominov dodaja žlahtno poezijo, upajoč, da bo zmogla ogreti pepel in zimsko prst.

Sledil je še en dan tihega žalovanja, noč z malce več spanja, zjutraj odločitev o dopolnitvi slovesa. Za vsako ceno mora tja, kjer je v zimski pustoti čisto sam. Nikomur niti besede o nameri. Silen notranji ukaz je določil cilj in posvetil namen.

Po vijugavi, čez griče speljani cesti prispe do odročne vasice, naj-de pokopališče in sveži grob. Živobarvne rože in sveče potrdijo slutljiv vtis o krvaveči rani sredi gomil in nagrobnikov. Križ z ime-nom in letnicama rojstva in smrti je zasajen pred staro marmorno ploščo z imeni njegovih prednikov. Z drobljenim kamnom posuto

grobno ploskev prekriva ogromen, kot srce oblikovan venec. Oblika je za te kraje neobičajna, prav tako napis na traku: »Z ljubeznijo od tvojih.« Po svetu raztreseni potomci so poskrbeli za posebnost, se nasmehe, gleda vrtnice v praznini srčastega venca, cvetove na obodu groba, in skuša uganiti, kam so položili žaro. Prinesla mu je rdeče nageljne, položiti jih želi čim bliže, vendar ji s kamnom enakomerno prekrita površina vzbuja vtis, da spodaj ni ničesar ... Vdolbino za žaro običajno pripravijo v vrhnjem desnem vogalu groba, se opomni, odrine tam dogorevajočo svečo, odloži nageljne in solarno svečo, se zravna in zastrmi v ogromno srce iz mahu in drobnih cvetov. Pred kratkim rdeče, zdaj upepeljeno srce, shranjeno v hladno kovino, ta v še hladnejšo prst, jo stisne od ganotja. Izgubljen je za svoje bližnje, za vse, ki se jih je dotaknilo njegovo bivanje. Tudi zanjo? Ne ... Ostaja, kar je bil; sanjavi spomin ...

Razgleduje se in prisluškuje, a zimska pokrajina je spokojna, skoraj brez zvokov in glasov. Mir pokopališča kakor da je zavdal okolično, utišal ljudi, stroje in ptiče, si pokoril vse, razen šibkega vetra, ki se smuka med nagrobniki. Sivo nebo, prazna cesta, gozd, njive, v bližini njegova vas. Te kraje je zmeraj nosil s seboj, k njim se je hrepeneče vračal, nazadnje vrnil za vselej. Krog je sklenjen, vanj in iz njega ni poti. Vztraja, kot bi čakala na znamenje, da je zaznal njeno navzočnost. Začuti hlad in tesneje zategne šal. Odidi in se vrni tja, kjer si bova bliže, si ukaže z njegovim glasom. K starim fotografijam, rožmarinu in plamenu sveče. Postorila si, kar ti je velevalo srce: se izjokala, me obdarila, prebrala imena prednikov, doumela mojo privrženost domači spokojnosti. Poslanstvo je končano. Pepel si želi miru, čas je, da mi rečeš zbogom.

Poslovi se z drsenjem prstov po letvici križa, s kazalcem obkroži pet črk imena, zamrmra »Počivaj v miru«, se odvrne in zapusti pokopališče. Skozi vas vozi v nizki prestavi, odvrta očmi od hišnih številčk. Ne mara vedeti, katera od hiš mu je bila dom. Vaščani jo bodo še naprej imenovali po njem; hišno ime se izgublja

počasneje kot lik nekdanjega lastnika. V spominu hrani druge kraje skupnih postankov in pomenkov, tja se bosta odpravila, kadar bo nakazal, da si želi njene družbe. Ko se nezadržno izgubljajo poprejšnje gotovosti, vse doživeto, zeleno, sanjano in izmišljeno, ostane le spominjanje, se posmehne povečevanju neznatnega stika njunih usod. Vedno manj verodostojen in vse bolj kičast spomin je prizadevno loščenje pač spremenilo v biser.

Cesta se za vasjo zravna, skozi sivino se prebijejo žarki, nebo popestrijo pasovi sinjine. Menjavanje njiv, gozdov in vasi se bliže mestu spremeni v dolgočasje njivskih površin. Tod mimo se je vozil kot najstnik, kasneje prihajal na dopuste, se nedavno tega peljal zadnjič, se vživlja v njegove vozniške cilje. Malokrat sta bila sama, v dvoje, nista se izpovedala, ko bi se lahko. Ni bilo vzgiba, zadoščala je govorica oči. Zdaj mu lahko reče karkoli; ne bo ugovarjal niti pritrjeval, kvečjemu se nasmihal, kakor zmeraj, kadar je muhasto menjavala smeh in srd.

Doma se zastrmi v skupinsko sliko in glasno zajoka. Plamen za steklom zatrepeta, rožmarin zaskeli. Naj skeli, kljubuje. Nisi sam, čeprav se mi je ob grobu zazdelo, da pod površjem ni ničesar, reče fantu ob svoji strani. Izgubljen za ta svet, to že, kaj pa oni drugi, kamor so se prezgodaj preselili prijatelji s fotografije? S kolesi sva nameravala do njih, vse je bilo domenjeno, ti pa prizanesljiv do mene, si izkoristil mojo raztresenost in sam odkolesaril v načrtovano smer. Zdaj, ko je vendarle prepoznala sanjano znamenje, si lahko obriše mokra lica, in z nasmehom nagovori fante na fotografiji: »Ponovno ste skupaj, bodite si dobri!« Obrnjena k Pavlu tiše nadaljuje: »Prijatelji so te pričakali, rekli, da si v primerjavi z njimi kasen, vprašali so zame, se nasmihali obisku groba in ugibanju, kam si utekel, ves pepelnat in nem ... Prihranite mi prostor, kjerkoli pač ste. Da bomo sopotniki v zgodnjem odkrivanju sveta spet skupaj ...«

BREME

Darja in Tilen sta se spoznala v gimnaziji. Bila sta sošolca, dijaka istega razreda. Ko sta se srečala prvi dan v prvem letniku, ju je zadelo. Postala sta par v začetku prvega letnika in ostala sta par do konca šolanja v gimnaziji. Bila sta neločljiva. Kjer je bil eden, je nekje v bližini bil še drugi.

Sošolci so njun odnos sprejeli kot nekaj samoumevnega in noben fant, ki je za njun odnos vedel, ni niti skušal osvajati Darje in prav tako niti eno dekle ni poskušalo osvajati Tilna. Vsi so bili prepričani, da Tilen in Darja spadata skupaj, da sta bila rojena en za drugega, sorodni duši.

Gimnazijska leta so jima minila, kot bi mignil. Nista štela let, mesecev in dni. Pomnila sta le tisti čas, ki sta ga prebila skupaj. Zato ju je kar presenetilo, ko sta se znašla pred maturo.

»Še maturo narediva, pa je konec šole in enega obdobja življenja. Ni šale. Spoprijeti se morava z njo in potem iti naprej. Pa bo, kar bo,« je nekega dne na glas razmišljala Darja.

»Kaj bi bilo drugače, kot je sedaj? Nič se med nama ne more spremeniti. Ko bo matura za nama, greva naslednje leto študirat naprej. Vsak se bo pripravljaj za poklic, ki ga veseli,« je dodal Tilen.

»Pa če med študijem ne bova mogla biti skupaj? Če bo eden v Ljubljani, drugi pa v Mariboru, ali v katerem drugem slovenskem mestu?« je vprašala Darja.

»Nič za to. Kjer koli bova, bova v mislih vedno skupaj. Midva spadava skupaj in skupaj bova, pa čeprav le v mislih, med tednom. Ob vikendih pa bova prihajala eden k drugemu. Tega nama nič ne bo moglo preprečiti in vzeti,« je počasi, kot bi pribijal besedo za besedo, povedal Tilen.

»Da. Tako bo, kot si povedal,« se je strinjala Darja.

Sicer pa sta se Tilen in Darja vedno v vsem strinjala. Marsikomu bi se to zdelo dolgočasno. Njima pa ne. Kar je mislil in povedal eden, je potrdil in se strinjal drugi. To ju ni motilo in tega, da sta vedno enakega mnenja, nista niti opazila niti nista razmišljala o tem. Po končani gimnaziji in opravljeni maturi sta odšla: Darja v Ljubljano, Tilen pa v Maribor, nadaljevala sta študij in se pripravljala za poklic.

Med tednom sta živela vsak v kraju študija, ločeno, ob vikendih pa sta bila skupaj, enkrat v Ljubljani, drugič v Mariboru, ali med počitnicami doma, na svojem domu. Dolgčas jima nikoli ni bil. Vedno sta hitela in znala sta izkoristiti vsako minuto, pa naj je bilo to glede študija ali na obisku pri enem ali drugem. Tako jima je čas tekel hitro in naenkrat sta se znašla na koncu študija. Darja je končala eno leto prej kot Tilen. Pa ju to ni motilo. Po diplomi sta poiskala službo, to pa sta našla oba v istem kraju. Poiskala sta stanovanje in se vanj oba vselila ter zaživela pravo družinsko življenje.

Nekega dne je Darja ugotovila, da ni več sama, da pod srcem nosi novo življenje. »Moram povedati Tilnu, da se bo družina povečala. Gotovo bo tega vesel. Dolgo sva že skupaj, najbrž si tudi on po tolikem času skupnega življenja že želi otroka. Tako kot veseli mene, da je na poti,« je razmišljala in čakala na pravi trenutek, da mu pove.

Po večerji sta še nekaj časa obsedela za mizo in sta se pogovarjala o dogodkih dneva, ki se je iztekal. V nekem trenutku pa sta oba utihnila in nastala je tišina. Darja je nastalo tišino izkoristila in je začela:

»Tilen, nekaj ti mora povedati.«

»Kaj pa? Si našla drugo, boljše plačano delo?«

»Nisem niti iskala drugega dela. Ni vse v denarju. Otroka pričakujem. Noseča sem.«

»Kako pa to?« se je začudil Tilen.

»Kako lahko to sploh vprašaš, saj že leta živiva skupaj. Če ti ni prav in ga nočeš, nič za to. Jaz se ga veselim in si ga tudi želim. Kajti leta prehitro minevajo, vsem, pa tudi nama. Če se še nekaj časa ne odločiva za otroke, potem jih tudi več ne bo moglo biti. Zato se mi zdi, da je ravno pravi čas za otroka.«

»Pa v tem majhnem stanovanju z otrokom. Na tesnem bomo,« je pripomnil Tilen.

»Tudi midva nisva rojena v palači, kjer bi bilo prostora na pretek. Pa sva kljub temu odrasla v zrela človeka. Imava pa možnost, da stanovanjski prostor povečava, še preden se otrok rodi. Ena možnost je ta, da si poiščeva večje stanovanje. Toda računati morava s tem, da bo za večje stanovanje tudi dražja najemnina. Ti pa že sedaj jamraš, da premalo zasluživa in preveč porabiva. Druga možnost pa je, da vzameva kredit, kupiva parcelo in začneva graditi hišo. V nekaj letih kredit odplačava in bova na svojem. Ne bo nam potrebno plačevati najemnine, pa tudi prostorske stiske ne bo in ne skrbi, da za otroka ne bi bilo prostora,« je povedala Darja, ki jo je hladen sprejem Tilna ob vesti, da je noseča, prizadel.

Tilen je molčal. Premišljeval je tudi o tem, da se je prvič, kar se poznata in kar sta skupaj, zgodilo, da sta različnega mnenja. Tiho je razpredal svoje misli, ne da bi jih povedal na glas. »Če hoče imeti otroka, pa naj ga ima. Jaz se že ne bom zapufal zaradi enega pamža. Ja, da pa bi gradila, to pa ni slabo. Dobra ideja,« je razpredal svoje misli Tilen. Malo je še posedel, potem pa se je brez besed napotil k počitku.

Naslednji dan pa mu pogovor z Darjo prejšnjega večera ni hotel iz spomina. Mikalo ga je, da bi začela graditi svojo hišo. Ne da bi Darji kaj omenil, je začel poizvedovati za kreditom. Kmalu je našel kredit, ki je bil primeren za njiju. Oba sta imela dobre plače in nobenih ovir ni bilo, da jima kredita ne bi odobrili.

Ko sta za kredit podpisala in denar prenesla na račun, sta začela iskati primerno parcelo. Kmalu sta jo našla in ko sta že imela vse

potrebne dokumente, sta začela z gradnjo. Tilen je imel čez gradnjo, Darja pa je zbirala denar za opremo. Vsak evro je nekajkrat obrnila v rokah, preden ga je porabila, da ji je čim več denarja ostalo za nabavo opreme, za otroka in za hišo. Varčevala je povsod, še pri svojih toaletnih potrebščinah in pri hrani, samo da bi čim več denarja ostalo za druge stvari.

Zadnje čase se ji je kar nekajkrat pojavila slabost in bolečina v zgornjem delu hrbta. Pa je to pripisovala nosečnosti in svoji zdravnici tega ni niti omenila.

»Bo že boljše, ko se otrok rodi,« se je vsakokrat tolažila.

Tilen pa je bil ves čas polno zaposlen na svojem delovnem mestu in ni niti opazil, da bi bilo z Darjo kaj narobe. V zadnjem času je pogosto delal nadure. Včasih je imel poslovne sestanke in ni prišel domov takoj po končanem delovnem času.

Pogosto se je izgovarjal, ko ga je Darja vprašala, kako to, da je tako pozen, da dela nadure, samo da bi več zaslužil.

»Otrok prihaja. Zanj bova potrebovala več denarja, kot sva ga doslej. Pa tudi bi rad, da hišo čim prej končamo in se preselimo končno na svoje,« se je izgovarjal in Darji skušal utišati njene čedalje močnejše dvome, da govori resnico.

Darjin čas pa se je vedno bolj bližal. Nekega dne, ko je Tilen že precej zamujal s prihodom iz službe, je otrok najavil svoj prihod. Darja je nemudoma poklical rešilca, ki jo je odpeljal v porodnišnico.

Ko je Tilen prišel domov, je bilo v stanovanju vse mirno in tiho. Nikjer Darje in nikjer nobenega glasu ni bilo slišati. Na robu štedilnika je bilo na pol dokončano kosilo, popolnoma mrzlo.

Tilen je preiskal vse prostore in kотиčke v stanovanju, Darje pa ni našel nikjer.

»Le kje je. To ni njena navada, da ko pridem iz službe, kosilo še ne bi bilo pripravljeno. Še posebno, ko zamujam kot danes. Le kje tiči? Kam neki je šla in pozabila vse obveznosti?« se je v mislih spraševal Tilen.

Da bi odkril, kje je, jo je poklical po telefonu. Pa se ni oglasila.

»Najbrž že spet hodi po trgovinah in nakupuje, kot da še ni nakupila dovolj. Ta pamž je porabil v nekaj mesecih že več denarja, kot midva oba v dveh letih,« je jezen godrnjal in ježno odrinil zibelko, ki je že opremljena čakala dojenčka. Potem pa je njegove misli prekinil telefon, ki je zazvonil in ga zmotil. Sprejel je klic.

»Dober dan! Sem medicinska sestra in vam sporočam, da ste dobili sina. Čestitam!«

»Zakaj pa Darja ni poklicala?«

»Trenutno ne more poklicati. Zdravnik je pri njej. Nastale so manjše težave in ne more poklicati, zato je mene prosila, da vas pokličem.«

»Hvala!« je bil kratek Tilen. Nato je prekinil z jezo.

»Moral bom v bolnišnico. Nič ne pomaga. Če me ne bo, mi tega ne bo odpustila. Moram iti, ko je pa taka navada,« si je dajal pogum, se odpravil do avtomobila ter odpeljal proti bolnišnici.

Ko je prišel v bolnišnico, je vprašal za sobo, v kateri leži Darja. Sestra v sprejemnici ga je seznanila s tem, kjer leži Darja, in mu je obenem povedala, da mora malo počakati, ker je trenutno pri Darji zdravnik.

»Zakaj pa? Saj je minilo že več ur, odkar je rodila?« ni mogel nastale situacije razumeti Tilen.

»Prišlo je do zapletov. Sicer vam bo pa zdravnik sam povedal kaj več o tem,« ga je odpravila sestra.

Tilen je sedel in čakal. Zdelo se mu je, da je minila že cela večnost, kar čaka. Zdravnika pa še vedno ni bilo od nikoder.

Ko je že skoraj obupal, da ga dočaka, in je že vstal, da bi odšel, je prišel zdravnik. Tilen se je predstavil, da je Darjin soprog in vprašal po Darji in otroku.

»Dobili ste zdravega in krepkega sina. Za kar sprejmite iskrene čestitke. Na soprogo boste pa morali zelo paziti. Težave s srcem

ima. Ne sme se razburjati in ne opravljati težkega dela, ker se njeno sedanje stanje lahko razvije v resno bolezen.«

»Pa nikoli do sedaj ni bila bolna, ali da bi rekla, da je z njo kaj narobe. Kako sedaj naenkrat težave s srcem?«

»Gospa mora že dolgo imeti težave s srcem, čeprav se morda ni pritoževala. Sedaj pa lahko za nekaj minut greste k njej. Pa ne ostanite predolgo. Počivati mora,« je še pojasnil zdravnik in odšel.

Tilen je nekaj trenutkov obstal nepremičen na hodniku in v mislih premleval zdravnikove besede. Potem pa se je napotil proti sobi, v kateri je ležala Darja.

Ko je Tilen vstopil v sobo, Darja ni bila budna, ampak je spala. Bila je ne samo bleda, temveč je bila njena koža na obrazu nekam siva in brez prave barve, ne kot običajno. Oči je imela zaprte in nekako globoko. Bila je priklopljena na aparate in neštete cevke in kabli so njeno telo povezovali z monitorjem.

Tilen je tehtal med mislima, če naj jo zbudi, ali pa jo pusti počivati in po tiho odide. Vse to, kar je doživel ta dan, je bilo preveč za njega. Pa le ni mogel kar oditi. Stopil je nekoliko bližje Darjini postelji, da jo še enkrat malo bližje pogleda. Pa kot da bi začutila njegovo prisotnost, se je prebudila. Odprla je oči in ga je poklicala po imenu. Sedaj se je Tilen spomnil, da se ji ni niti zahvalil za sina. Na hitrico je želele popraviti zamujeno.

»Hvala, Darja, za sina.«

»Poglej, Tilen, a ni lep?«

Tilen se je obrnil k sestri, ki je pravkar z otrokom v naročju vstopila v sobo. Pogled je usmeril na otrokov obrazek. Bil je rdeč in zguban kot pri stoletniku. In s svojo rdečo kožo je bil videti, kot da je otrok neke druge rase in ne njun.

»Darja pa pravi, da je lep. Le kje je zgubila svoj čut za lepoto?« se je Tilen vprašal v mislih. Pa Darji teh svojih misli ni razkril, le pokimal je in tako potrdil njene besede. Spomnil se je zdravnikovih besed in je ni hotel prizadeti, pa tudi ne razburjati.

Nekaj časa je še ostal pri Darji, potem pa se je poslovil in zapustil bolnišnico.

Čez nekaj dni se je Darja s sinom Simonom vrnila iz bolnišnice. Vsa je žarela in se z vso skrbnostjo posvetila otroku. Niti Tilnovu zamujanje s prihodom iz službe je ni motilo in tega, da zamuja, sploh ni opazila. Vsa se je posvečala otroku in otrok jo je osrečeval, vse drugo pa je postajalo drugotnega pomena.

Simon je rasel kot konoplja in še preden sta se Darja in Tilen dobro zavedala, je postal šolar. Gradnja hiše je bila končana, pa so še vedno stanovali v starem stanovanju. Ko je Darja vprašala, kdaj se bodo selili, je Tilen vedno našel kakšen izgovor in odlagal selitev. Dograjena in opremljena hiša pa je čakala prazna.

Nekega poletnega dne, med počitnicami, je bila Darja sama doma. Simon je bil na počitnicah pri starih starših, Tilen pa je, kot je rekel, bil dežuren in je bil v podjetju. Darji se je zdelo nekam čudno, da so v podjetju, kjer je bil zaposlen Tilen, ravno v teh kriznih časih, ko so mnogi delavci ostali brez dela, delovno obveznost povečali z uvedbo dežurstva. V prejšnjih, dokaj boljših poslovnih letih, pa tega niso storili. Ker pa je Tilen tako povedal, potem že mora biti tako, o tem ni dvomila Darja.

Darja se je odpravljala v trgovino, po nakupih. Pa se je počutila precej slabo. V zadnjem času se je to pri njej večkrat dogajalo. Čeprav se ni pritoževala, ali tarnala. Se je pa tudi na zunaj zelo spremenila. Ni imela nobene prave barve. Njena polt je bila videti utrujena. Pa tudi sama je pogosto čutila neznanško utrujenost, ne da bi to bila posledica kakšnega napornega dela. Nekajkrat je opazila, da jo zanaša kot nekoga, ki je opit. Opazila je, da večkrat izgublja ravnotežje. Pa pogosto so se ji pojavljale bolečine v zgornjem delu hrbta in stiska v prsih, kar ji je otežilo dihanje. Pogosto jo je dušilo in je komaj zajela dovolj zraka.

Tudi ta dan se ji je pojavilo nekaj teh težav. Morala pa je še v trgovino.

»Ne bom šla z avtomobilom. Ne počutim se dobro. Šla bom s kolesom. Pa ne zato, da bi kolesarila, ampak zato, da se bom opirala na kolo in bom tako lažje hodila,« je razmišljala. Vzela je kolo in se je odpravila v trgovino.

Darja je nakupila, kar je hotela, ter zapustila trgovino ter se odpravila proti svojemu kolesu. Naenkrat pa se ji je začelo megliti pred očmi. Čutila je, da izgublja ravnotežje in pada. Trudila se je, da bi obstala pokonci, pa ni uspela. Zgrmela je po tleh, kakor je bila dolga. Potem je zaslišala korake, ki se ji približujejo. Zaslišala je moški glas, ki je govoril:

»Glej! Tam nekdo leži. Neka ženska.«

Odgovoril mu je ženski glas.

»Vidim. Naj leži. Poznam jo. Iz sosednjega bloka je. Darja. Gotovo se je spet napila in jo je spodneslo. Zadnjič sem jo opazovala, ko je prišla iz bloka in jo je kar nosilo, tako je bila pijana.«

Potem Darja ni slišala ničesar več. Ali sta se tista, ki sta se pogovarjala, oddaljila ali pa je ona izgubila zavest.

Trgovka je iz bližnje trgovine videla, kako je Darja padla, pa ni mogla vstati. Skupaj z nekaterimi strankami je stekla k njej, da bi ji pomagali, pa je bila njihova pomoč brez uspeha. Poklicali so reševalce. Darjo so odpeljali v bolnišnico.

Minilo je precej časa, preden si je Darja opomogla. V bolnišnici so jo obiskovali sodelavci, Simon in njeni bratje in sestre. Tilen nikoli ni prišel na obisk. Darja je vprašala, kje je in zakaj ne pride. Pa sta ji sestra in Simon zatrjevala, da ne more, ker je na službenem potovanju, nekje daleč, v tujih deželah, in ne ve, da je zbolela.

»Pa zakaj vsaj ne pokliče?« je vprašala Darja.

»Gotovo od tam, kjer je, ne more klicati. Kraj, kamor je moral iti, je nekje med gorami, pa je najbrž brez signala, pa ne more poklicati,« je obrazložila sestra.

»Simon se je včeraj dolgo časa trudil, da bi ga dobil, pa brez uspeha. Ne vznemirjaj se. Bo že poklical, ko pride v tak kraj, da bo klic možen. Pa mu bomo potem vse povedali.«

Darji se je vse to zdelo nekam čudno. Pa ni ugovarjala. Sprejela je, kar so ji rekli, in se poskušala umiriti ter napeti vse sile, da bi čim prej ozdravela. Počasi se je Darjino zdravstveno zdravje izboljševalo, med drugim tudi po zaslugi sina, sestre, sodelavcev in prijateljev, ki so ji ves čas stali ob strani in jo obiskovali. Končno je prišel dan, ko so jo odpustili iz bolnišnice.

Simon in sestra sta jo pripeljala domov. Ker ji je zdravnik naročil, naj veliko počiva, se je takoj po prihodu v stanovanje napotila v spalnico. Legla je, pa ni mogla mirovati v postelji. Nekaj ji ni dalo miru in kar naprej ji je pogled uhajal proti omari, v kateri je imel Tilen spravljen svoja oblačila.

Vstala je in odšla do omare. Z neko tesnobo v duši jo je po krajšem obotavljanju odprla. Omara je bila popolnoma prazna. Nobenega kosa Tilnove obleke ni bilo v njej. Napela je možgane in začela razmišljati:

»Če bi bil Tilen na službenem potovanju, ne bi nosil vseh oblačil s seboj. Vzel bi jih le nekaj, malenkost. Nikoli ni vlačil veliko prtljage s seboj, niti ko so šli na počitnice. Tu nekaj ni v redu. Pa podjetje, v katerem dela, nikoli ni pošiljalo svojih zaposlenih na službena potovanja. Nekaj mi prikrivajo. Kaj?« je razglabljala.

Potem pa se ji je posvetilo.

»Zapustil me je. Našel je drugo. Zato me ni v času bolezni niti enkrat obiskal.«

V trenutku se ji je podrl ves svet. Zakričala je na ves glas, kar ji je dopuščalo grlo.

Pritekla sta Simon in sestra. To je še videla. Potem se je zgrudila in zajela jo je tema. Sestra je poklicala zdravnika. Spet je pristala za precej časa v bolnišnici. Toda spet se je pobrala in se nekako umirila ter sprijaznila z dejstvom, da jo je Tilen zapustil. Vse ji je povedala sestra, ko je bilo njeno zdravje že precej trdno.

Ko je padla pred trgovino v nezavest, je njeno življenje dolgo časa viselo na nitki. Darjino srce je precej časa kazalo, da se njegovo

zdravstveno stanje ne bo popravilo. Tilen je bil že skoraj prepričan, da ne bo preživela. Darjini sestri je nekega dne povedal:

»Marija, zapuščam Darjo. Tako ne bo preživela kapi. Jaz pa je že dolgo ne ljubim več. Kaj bi čakal na njeno smrt, ko sem lahko že takoj srečen z žensko, ki mi že dolgo časa pomeni vse. Z Darjo sva že predolgo par. Ona bo tako ali tako odšla v večnost, jaz pa grem v novo življenje. Ji vsaj ne bo potrebno razlagati, zakaj jo zapuščam, in jo prepričevati, naj iz tega ne dela scene.«

»Pa Simon? Kaj bo z njim?«

»Upam, da boš ti poskrbela za njega. Dobro se razumeta. Denar mu bom že pošiljal. Brez skrbi. Ne bo treba še tebi dajati denar za njega. Še tebi bom plačal, ker boš skrbela za njega. Moja bodoča ne mara otrok. Še svojih noče, ne da bi sprejela druge. Pa tudi jaz nisem bil niti malo navdušen, ko je Darja zanosila. Ampak ona je hotela otroka. Pa imela ga je. Sedaj pa umira in ga zapušča.«

Marija je osupnila. Ni mogla razumeti, da na svetu obstajajo tudi taki ljudje, kot je Tilen. To si o njem ne bi nikoli mislila. Obljubila pa je, da bo prevzela skrb za Simona. Že zato, ker se ji je fant smilil.

Za ves ta pogovor med Marijo in Tilnom Darja ni nikoli izvedela. Preživela je in njeno zdravstveno stanje se je precej izboljšalo. Šele po tem so ji nekaj več povedali o tem, kam in s kom je odšel Tilen in da je bil prepričan, da ona ne bo preživela. Težko ji je to Marija povedala, pa čeprav samo del tega, kar je rekel Tilen, preden je odšel. Ostali del je zadržala za sebe in ji je kot težko breme obležalo na duši.

Nekega dne, ko je bila že povsem zdrava, se je Darja odpravila kot vsak dan na sprehod. Pred blokom sta se pogovarjali Darjina sosedka Ana in njena znanka Rozi iz sosednjega bloka. Ko je prišla Darja do njiju, ju je pozdravila, se ustavila in spregovorila z njima nekaj običajnih, vljudnostnih besed, potem pa je šla naprej po svoji poti. Komaj je odšla nekaj korakov naprej, je Rozi začudeno vprašala:

»Kaj sedaj Darja ne pije več? Danes izgleda popolnoma trezna in prisebna?«

»Saj nikoli ni pila. Ona ni pijanka. Kje si pa to pobrala?«

»Večkrat sem jo videla, kako jo zanaša. Bila je naklajena kot le kaj. Pa še v bolnici je bila nekaj časa, mi je povedala ena znanka.«

»Bila je v bolnici, bila, pa dolgo časa. Njeno življenje je viselo na nitki. Mnogi so bili prepričani, da ne bo preživela. Pa je. Pila pa ni prej in ne pije sedaj.«

»Pa saj sem jo videla na lastne oči, da je pijana kot klada ležala pred trgovino. Saj je tudi mož bil z menoj, pa je videl. Hotel je celo stopiti k njej in ji pomagati na noge, pa mu nisem pustila. Rekla sem mu naj pusti pijanko in sem ga potegnila naprej, v smer, kamor sva bila namenjena.«

»Rozi, Darja je ležala na tleh pred trgovino, ker jo je kap. Ne da bi bila pijana. Takrat je nekdo poklical reševalce. Odpeljali so jo v bolnišnico in dolgo se je zdravila. Sedaj se dobro počuti. Vsak dan mora ven, na zrak.«

Rozi je prebledela. Na hitro se je poslovila od svoje sogovornice in odšla proti bloku, v katerem je stanovala. Na duši pa ji je ležalo težko breme.

»Jaz sem Darjo ožigosala za pijanko. Ona pa je bila bolna. Nisem ji poskušala pomagati. Še možu nisem pustila, da bi ji pomagal. Tega si ne bom nikoli odpustila, da sem se lahko tako zmotila. Kot težko breme bom to krivico, ki sem ji jo storila, nosila na duši,« je razmišljala Rozi in še nekaj solz je potočila ob tej svoji misli.

Ko je vstopila v svoje stanovanje, se je že od daleč videlo, da ni ravno najboljše volje. Mož, ki je sedel na kavču in listal po časopisu, je takoj opazil, da je Rozi nekaj močno vznejevoljilo. Zazrl se je vanjo in jo vprašal:

»Kaj pa je, Rozi? Kaj se je zgodilo, da si videti, kot bi srečala prikazen?«

»Saj sem jo. Sem jo, Jože. Srečala sem Darjo. Se spomniš, ko sva jo našla, da je na tleh ležala pred trgovino? Hotel si ji pomagati na noge, pa sem ti rekla, da jo pusti, ker je pijana.«

»Ja, dobro se spomnim. In kaj je z njo?«

»Ni bila pijana. Pravijo, da sploh ni nikoli pila. Takrat jo je kap. Od tam so jo odpeljali v bolnico in dolgo se je zdravila. Skoraj bi umrla.«

»Sedaj te pa to žre. Ožigosala si jo za pijanko, pa to ni bila. Pa tudi pomagati ji nisi pustila. Težko breme je to. Pa nositi boš ga morala, dokler boš živila.«

KOŠČEK SRCA

Deklica Vinka, muca Črnka in račka Rjavorepka so bile nerazdružljive prijateljice. Vsaka je živela v svoji hišici, in te so bile obdane s cvetličnimi vrtovi ter med seboj povezane s čarobnimi potkami, po katerih se je rad sprehajal njihov dobri skupni prijatelj, in to resnično dobri prijatelj, ki je skrbno bedel nad njimi. To je bil kuža Joki, ki je imel svojo hišico na križišču teh čarobnih potk, katere pa niso povezovale samo njihovih hišic, temveč so tudi vodile, preko cvetličnih vrtov, v širni svet ...

In nekega dne so se te tri prijateljice odločile, da bodo zapustile svoje domove ter odšle po potkah v širni svet. Odločile so se, da pojdejo vsaka po svoji poti, in če najdejo kje lepši kraj, kot so njihovi domovi, se ne vrnejo več nazaj. A kuža Joki je vedel, da se bodo vse tri vrnile nazaj v svoje hišice, in ko jim je to povedal, mu seveda niso verjele. Kot dober prijatelj se je namreč odločil, da jim ne zaupa skrivnosti, ki jih bo zvalila nazaj. Rekel jim je le, da naj to skrivnost, ki jih bo zvalila nazaj, po svojih poteh po svetu same spoznajo, kot je to nekoč, že davno nazaj, v svoji mladosti, spoznal tudi sam. V slovo jim je zato le še rekel: »Čakal vas bom, da se vrnete nazaj, in potlej bo vse spet po starem. Le eno novo spoznanje bo v vas, kar pa boste ugotovile same, ko se vrnete nazaj v svoje hišice. Jaz vam želim le veliko sreče in modrosti, da boste čim prej same spoznale, kaj ste pustile v svojih hišicah in brez česa ne boste mogle nikjer drugje živeti, saj vam bo to vedno, pa kjerkoli boste hodile, manjkalo za popolno srečo.« Nato je le pomahal vsem trem v slovo ter odšel v svojo hišico, kjer si je na koledarčku zabeležil datum njihovega odhoda, da bo natančno vedel, koliko časa bo katera od njegovih prijateljic potrebovala, da spozna, kaj je tisto, kar jih bo privedlo nazaj v njihove hišice.

Račka Rjavorepka si je izbrala pot, ki je vodila do jezera onkraj visoke gore. Ko je prišla do jezera, si je najprej malo odpočila, nato pa zaplavala po jezeru ter si ogledovala, kje bi bil zanjo najprimernejši kraj, da si izgradi dom. In v tem domu je kasneje spoznala, da nekaj ni bilo tako, kot si je predstavljala. Nekaj ji ni dovoljevalo, da bi bila v tem domu, daleč od prijateljev, srečna. Že res, da je tudi tukaj spoznala veliko novih prijateljev in je bil njen dom res nekaj posebnega, saj je bil zgrajen ob robu jezera, kjer so vanj zahajali vodni in obvodni prijatelji, s katerimi se je lahko podajala na vsakdanje pustolovščine po jezeru ali ob jezeru. A kljub temu je tukaj pogrešala svoji prejšnji prijateljici, muco Črnko in deklico Vinko. Pa tudi na kužka Jokija je kar naprej mislila ... in še na nekaj je mislila ... na nekaj, kar je kmalu spoznala tako daleč v stran od svoje hišice. In ko je spoznala, da brez tistega ne more biti srečna nikjer na svetu, se je podala proti svoji hišici, saj je spoznala, kaj je v njej pustila. Pustila je košček svojega srca, ki jo je vabil nazaj v domači kraj, v hišico, kjer je bila vedno srečna. Zato se je nemudoma podala na pot, in ko je prišla nazaj v domači kraj, jo je kuža Joki prijazno sprejel z besedami: »Vidim, da si spoznala, kaj si pustila v svoji hišici in da boš le tukaj lahko srečna, saj je tu tvoje srce prisotno v celoti.« Nato si je na koledarju označil čas njene vrnitve ter pristavil: »Tako, sedaj pa počakajva, katera se bo naslednja vrnila s tem spoznanjem,« ter iz križišča potk pospremil račko Rjavorepko v njeno hišico, kjer je ta presrečna legla k počitku in sanjala o svoji sreči, da je našla svoj košček srca, ki jo je čakal v njeni hišici, v domu njenega otroštva. Košček srca, ki vedno ostane v rojstni hišici, ne oziraje se, koderkoli te vodijo poti življenja.

Muca Črnka si je izbrala potko, ki je vodila preko širnega polja do male gozdne jase, kjer je naprej srečala srnico Belorepko, ki ji je ponudila tudi prenočišče v njenem domu pod košato smreko, vse dokler si ne bo sama našla primernege mesta za svoj dom.

Ko pa si je muca čez nekaj časa zgradila svoj dom, se je srnici zahvalila za gostoljubje ter pričela v svoj dom tudi sama vabiti druge prebivalce jase. Tako je pridobila veliko novih prijateljev, a ves čas je čutila, da ji nekaj manjka in da kljub vsemu, kar se ji je tukaj lepega dogajalo, nekako ni srečna tako, kot bi naj bila. Zato je nekega dne rekla srnici Belorepki: »Ne vem, zakaj ne morem biti, tukaj med vami, tako srečna, kot sem bila doma?« Srnica pa ji je odgovorila: »Pomisli, morda si tam, v svoji hišici, pustila kaj takega, kar tukaj pogrešaš?« In ko je muca Črnka dobro premislila, ji je rekla: »Res je, tam sem pustila svojega najboljšega prijatelja kužka Jokija, pa tudi račko Rjavorepko in deklico Vinko, ki sta prav tako odšli po svetu, pogrešam. Vendar pa čutim, da je še nekaj, kar mi brani biti tukaj med vami povsem srečna.« Nato pa ji je srnica modro svetovala: »Pusti času čas in raje uživaj med nami, saj te imamo vsi radi. Verjemi, nekega dne boš spoznala, kaj je tisto, kar si pustila v svoji hišici in kar, kot vidim po tvojem otožnem pogledu, resnično pogrešaš, še bolj pa potrebuješ za popolno srečo.«

In ko je muca Črnka čez nekoliko časa ugotovila, kaj je tisto, kar jo vabi tako močno nazaj v njeno hišico, v kateri je prikukala nekoč na svet, se je takoj odločila, da se vrne po potki nazaj v domači kraj. Ko se je poslavljalna od novih prijateljev ter srnice, jim je zaupala, kaj jo vabi nazaj. Rekla jim je: »Košček srca, ki sem ga pustila v svojem rojstnem domu, je tisto, brez česar ne morem biti povsem srečna. Zato se sedaj vračam nazaj v svojo hišico, da povežem ta košček srca s preostalim delom mojega srca in vem, da bom ponovno povsem srečna. Srečna, ker bom znova s svojimi starimi prijatelji, ter tudi zato, ker bom vedela, da imam tukaj pri vas, na jasi, veliko dobrih prijateljev. Predvsem pa bom srečna v svoji hišici v povezanosti z vsemi koščki svojega srca, v katerem vas bom vedno nosila.« Dokončno se je poslovila in ko je prišla nazaj, na križišče potk domačega kraja, je tudi njo kuža

Joki sprejel, kot se sprejme najdražjega prijatelja. In ko je muca Črnka odšla v svojo hišico k počitku, je kuža zopet vzel koledarček ter označil datum vrnitve muce in sam sebi rekel: »Tako, sedaj pa moram počakati samo še na deklico Vinko in potem bo naše življenje spet teklo po starem ritmu, v sreči, zadovoljstvu, ker drug drugemu stojimo ob strani ...« Tudi sam je legel k počitku.

Deklico Vinko je pot vodila vse tja do širnega morja, kjer se je nahajal rajski otok. Na tem otoku je Vinka našla svoj drugi dom. Pod okriljem modre starke, ki je takoj, ko ji je deklica Vinka čez nekoliko časa potožila, da v sebi ne čuti tiste sreče, kot jo je znala čutiti v svoji domači hišici, rekla: »Ostani še nekoliko časa pri meni, vsaj toliko časa, da se vrne k meni moj sin, ki pluje po širnem morju, potem pa se vrni nazaj tja, kamor te vleče tvoje srce.« Bom, seveda bom še toliko časa ob tebi, potem pa moram poiskati svoji dve prijateljici, muco in račko, da se skupaj vrnemo domov, v naše hišice, in k prijatelju kužku Jokiju. A ker je bila starka resnično nadvse modra, je vedela, da sta se njeni prijateljici že vrnili nazaj v domači kraj, zato je rekla Vinki: »Nič ne skrbi za tvoji prijateljici, ker sta se oni dve že vrnili v svoji hišici in sedaj s kužkom že nestrpno pričakujejo tvojo vrnitev.« In ko se je vrnil starkin sin iz širnega morja, se je deklica Vinka poslovila in se po hitri potki hitro podala proti svoji rojstni hišici, saj je tudi ona ugotovila, kaj jo vleče nazaj, kaj je tisto, kar je pustila v svoji hišici, še poprej pa je starki dejala: »Hvala iz srca za vse. Obljubim ti, da te še obiščem, a zdaj moram nazaj v svojo hišico, ker sedaj vem, kaj sem v njej pustila ... Košček svojega srca sem pustila v njej, košček, ki mi zdaj manjka za popolno srečo.« »Vem,« ji je rekla starka. »Veš, vsakdo, ki kdaj odhaja od svojega doma, pusti v njem košček srca, in to zato, da se vedno v mislih vrača domov, pa četudi je še tako daleč nekje po svetu.«

In ko je kuža Joki čez čas opazil na potki, ki je vodila do križišča čarobnih potk, deklico Vinko, kako prihaja proti njemu, je stekel naproti, pa tudi muca in račka sta ji pohiteli naproti, da ji vsi trije zaželjijo dobrodošlico. Ko jim je deklica Vinka povedala, kako zelo jih je pogrešala in kako zelo je hrepenela po svoji hišici, v kateri je ob njenem odhodu pred časom ostal košček njenega srca, so vsi štirje od sreče zarajali in se veselili ponovnega snidenja še dolgo, dolgo. A ko so račka Rjavorepka, muca Črnka in deklica Vinka legle k počitku, je kuža Joki zopet vzel koledarček ter na njem označil, kdaj se je deklica Vinka vrnila v svojo hišico, v kateri je pred časom pokukala na svet. Nato pa je modro spregovoril sam sebi: »Tako, sedaj je zopet vse v najlepšem redu, saj smo vsi zadovoljni, ker smo ponovno skupaj, predvsem pa srečni, ker so naša srca spet celovita.« Res globoko se je zamislil in dodal: »Pravzaprav smo lahko srečni že zato, ker je naše srce sestavljeno iz koščkov, katere lahko poklanjamo drug drugemu in vsem, ki jih srečujemo na potkah naših življenjskih poti.«

Nato je ponovno pogledal na koledarček ter na njem označil dan, pri katerem je narisal veliko srce in pripomnil: »Tako, ta dan bomo odslej vedno obeležili praznično. To je dan, ki nas je ponovno povezal med seboj.« Še sam je odšel v svojo hišico ter legel k počitku zadovoljen, predvsem pa srečen, ker so tudi njegove prijateljice spoznale, da je povsod lepo, a doma pa je vedno najlepše ter da si lahko povsod po širnem svetu svojih poti srečen, a vendarle si resnično najbolj srečen v domu svojega otroštva, kjer se prepletajo spomini, vtikani v srce.

ZAČETEK GRADNJE

Z nestrpnostjo sem čakal pomlad, da bi končno že lahko začel s pričetkom gradnje. Ker je bila hiša po projektu načrtovana visokopritlična, brez kleti v zemlji, sem bil prepričan, da lahko izkop temeljev opravim kar sam. Sicer je bilo potrebno izkopati vsega skupaj preko trideset kubikov zemlje, a lepo počasi, nikamor se mi ne bo mudilo, sem si mislil.

Na mojo veliko veselje se mi je za pomoč pri izkopu ponudil moj brat Lojzek. In tako sva navsezgodaj zjutraj 2. maja 1970 začela kopati temelje za novo hišo. Vse sva kopala ročno, ves dan, le kratki počitki za požirek pijače in čas za malico so prekinjali delo. Da so drugi takrat praznovali praznik dela 1. maj, midva z bratom pa se ves dan potila in kopala, me ni prav nič motilo. Še več, kot v nebesih sem se počutil, svoj novi dom sem začel graditi, sem si mislil. Seveda sva lahko tisti dan izkopala le nekaj kubikov zemlje, a začelo se je. Ker sva tisti dan izkopala komaj nekaj manj od tretjine zemlje, sem v naslednjih dneh vse ostalo opravil sam. Kar nekaj dni trdega dela je bilo potrebno, da sem končno pri globini preko enega metra prišel do potrebnega dovolj trdega terena, ko sem lahko končno odložil lopato in kramp. Nekateri ljudje, ki so hodili mimo, so pogledovali name in se čudili moji vztrajnosti in zagnanosti in pa da to delo opravljam kar sam.

Ko sem dokončal s kopanjem jarkov za temelje, sem že čakal na naslednjo plačo, da sem lahko nabavil gramoz in nato še cement. Sledila je izdelava opaža za betoniranje temeljev. Tudi pri tem betoniranju in še nato pri vseh drugih delih pri izdelavi prve plošče mi je priskočil na pomoč brat, ki je pridobil še nekaj delavcev iz tovarne, kjer je bil v službi. Ti pridni delavci s podeželja, vaje-ni težkega dela, so radi sprejeli tudi to delo, saj so tako tudi pri

mojem plačilu dodatno zaslužili kak dinar. Samo mešanje betona za izdelavo temeljev in nato betonske plošče smo opravili vse ročno, saj si mešalca za beton z ženo nikakor nisva mogla privoščiti. Tako sem tudi vso malto za zidanje nosilnih in vmesnih zidov ročno zmešal kar sam.

Delo je vsak mesec napredovala le za toliko, kolikor je pač omogočala plača za tisti mesec. Le za nabavo opeke za nosilne zidove sem dobil kredit v službi v višini približno treh mojih plač in z dobo vračanja deset let. Ves ta kredit pa ni zadoščal niti za nabavo celotne količine opeke za prvo etažo. Še del mojih plač je bilo potrebno dodati.

Šele proti koncu meseca oktobra sva z ženo zaključila najino prvo gradbeno leto, ko smo končno tudi zabetonirali prvo ploščo. Prva etaža je bila s tem končana, sredstva vsa porabljena, fizično in psihično sva bila izčrpana, a vseeno silno zadovoljna, saj si niti v sanjah nisva mogla predstavljati, da bo najina gradnja zaključena do te faze.

Za menoj so bili dnevi, ko sem več kot mesec dni vsak dan v radvanjski opekarni čakal na nosilce za ploščo. Ko sem pogosto zgodaj zjutraj, že po drugi uri, vstajal in hodil čakati pred prodajalne trgovskega podjetja Smreka na skoraj vsako vrečo cementa. Pa tudi čas, ko sva z ženo sama v poletni vročini razkladala tri kamione skok opeke, ki jo je šofer pripeljal iz opekarnice Košaki. Čisto sama sva bila, od nikogar nisva dobila nikakršne pomoči, da bi nama pri tem vsaj malo pomagal. Opeka je bila še vroča, malo pred tem pripeljana iz opekarniške peči in takoj za tem dostavljena na parcelo. Ko je šofer videl, da za razkladanje nimava nobene pomoči, je že hotel ves tovor odpeljati, nato pa se je le vdal, sedel v kabino in za volanom čakal na izpraznjenje kamiona. Hudo mi je bilo pri srcu, kako je žena pri tem trpela. Od vroče opeke je

imela roke že vse ožgane, saj niti nobenih zaščitnih rokavic nisva imela. Sva pa le imela opeko na parceli, ki sem jo v naslednjih dneh še vso sam znosil bliže gradbišču. Še danes pa me skeli misel na to, da je morala žena še isti večer na delo v nočno izmeno, doma pa pustiti otroka še ne leto starega. Tam v tekstilni tovarni jo je čakal strahoten ropot tkalnih strojev, visoka vlažnost v zraku in mikro prah ter vročina daleč preko trideset stopinj. Zato jo je delo na 24-tkalnih strojih do kraja izčrpalo. Ona tam ni znala reči ne, ni hodila na čik pavzo in si tudi ni mogla privoščiti dodatnega počitka ob kavici kot večina drugih delavk. Denarja niti za kavico namreč ni imela, ves denar sem ji pobral za gradnjo.

Za njo pa v tistem času to še ni bilo najhujše. Še huje je bilo to, da je denarja za hrano vseskozi primanjkovalo. Iz dneva v dan so se ji postavljala vprašanja, kako in iz česa naj kuha za družino, pa tudi za delavce na parceli, ki sva jih najemala pri večjih delih za betoniranje, zidanje ... Marsikatero nedeljo so se ji utrnile solze iz oči, saj ni mogla na mizo dati niti koščka mesa. Vsega ji je primanjkovalo in pri tem je bila prepuščena sama sebi. Nihče ji ni nič pomagal ali vsaj svetoval. Kaj dati delavcem na mizo, in kaj družini?

Ne samo, da ni bilo dovolj denarja za najnujnejšo prehrano, tudi za oblačila ga ni bilo. Skromnost do skrajnih meja sva z ženo trpela. Kar nekaj let si skoraj ničesar nisva mogla kupiti. V tkalnici, kjer je delala, je bila vedno vročina in visoka vlažnost, ona pa oblečena v neprimerna oblačila iz sintetike, ki niso bila primerna za tako težke delovne pogoje.

Komaj zdaj, po toliko letih, ugotavljam, da me je takrat celo reševala moje naivnosti, žal tudi neizprosnost do žene in trdna volja, da se dela pri gradnji niso ustavila. Ker sem bil še mlad, star komaj 24 let, brez izkušenj pri gradnji, sem vsak problem reševal

sproti. Nekatere sem reševal laže, druge pa težje. Nekateri so bili celo skoraj nerešljivi, posebno nabava gradbenega materiala.

Kako nabaviti betonsko železo za balkon in venec plošče, je bil pravi podvig. Nikjer v Mariboru ga nisem mogel kupiti po normalni poti, vez in poznanstev pa tudi nisem imel nikjer. Tako mi je ostala zadnja in edina možnost, da ga pripeljem iz Avstrije. Na srečo je bil neki moj bivši sodelavec iz Radgone pripravljen, da ga je on kupil v Radkersburgu in ga s svojim avtom prepeljal preko meje v Radgono, jaz pa od tam dalje v Pekre. Na računu je bilo zapisano: 158 kg Betoneisen v skupni vrednosti 790 SCH. Že nabava je bila pravi podvig, še večji pa nato, kako ta tovor prepeljati na parcelo. Na voljo mi je bila edina možnost moped, ki sem ga imel. Takrat sem namreč imel tudi prikolico za moped in ravno na tej prikolici sem z veliko težavo prepeljal to železo v Pekre. Za moped je bil to zelo težak tovor, poleg tega pa sem bil še jaz na njem. Elblov hrib pred Lenartom je bil le prestrm, zato sem ga moral z nogami dodatno potiskati, da sem končno premagal tudi ta hrib.

Vse je bilo že pripravljeno za betoniranje prve plošče, jaz pa še sploh nisem vedel, na kakšen način bomo spravili ves beton na njo. Kje dobiti deske ali mostnice ter lesene tramove, da bi izdelal podest za nošnjo betona na tragah. A vse sem zmožel. Ves potreben material sem si izposodil od dobrih ljudi in od njih z lesenim vozičkom zvozil na parcelo in nato vse pripravil in uredil. Tako smo lahko v sredo popoldne, 28. oktobra 1970, po službi, začeli z mešanjem betona. Kar na makadamski cesti pred parcelo je šest moških z lopatami ročno mešalo in pripravljalo beton. Tega so nato trije pari mož na tragah vso količino znosili na ploščo, kjer sta dva zidarja delo dokončala.

Bleda ulična razsvetljava je bila tista, ki je kolikor toliko zadoščala, da smo delo proti osmi uri zvečer končno dokončali. Kakor da doživljava najlepšo pravljico življenja, sva se z ženo počutila, ko sva z mopedom zapuščala parcelo in se vsa premražena vrnila domov. Pri tem pa sva bila fizično, še bolj pa psihično popolnoma izmučena.

Prvo leto gradnje sva s tem tako končala. Za nama je bilo to najtežje dotlej. Še sama pa se nisva zavedala, kaj še naju čaka odslej naprej, ko se bova končno vselila v svoj novi dom. Težko je bilo, a splačalo se je potrpeti. Takšni smo pač ljudje, ki zmoremo dobesedno vse. Vedno pa se konča dokaj dobro.

S SMEHOM NA OBRAZU

Na klopici pred hišico kmečko je mladi fantič sedel. V roki je vrček imel in rože zalival, se veselil.

Zagledal je let ptiča pismonoše, ki je zaokrožil okrog njegove glave in zagrulil.

Vprašal je: „Rjavček golobček, le kje si se tako dolgo mudil?“

„Pri babici tvoji zate pozdrave sem čakal in jo radostil.“

Veš, da ta drobna mala ženica sama živi in srce jo boli, ker te že dolgo videla ni. Tvoj nasmeh jo vedno razvedri, da pozabi na samoto in skrbi.

Babica mi je zate takole naročila: „Hitro poleti, prijatelj golobček, tja v severno deželo. Moj vnuček Filip tam živi. Reci mu, da ga pogrešam. Vsak dan njegovo podobo na fotografiji pogledam, se mu nasmehnem, rahlo podobo pobožam in lase kvišku štrleče pogladim. Povej mu še, naj se hitro vrne med svoje domače ljudi.“ Golobček je s perutnicami zatrepetal, se dvignil v ozračje in odletel. V deželi tulipanov je sporočilo, pritrjeno na perutko, Filipu izročil, ga obkrožil ter se v letu vračal k babici mali.

Babica je nestrpno čakala golobčka.

Ko je na travniku nabirala zelišča, se ji je Rjavček nenadoma usedel na ramo. Slišala je gruljenje: „gru, gru, gru,“ ter razbrala sporočilce.

„Banica, vnuček ti sporoča, da zdrav je, pridno študira, misli nate, zaupa Najvišjemu in da te bo kmalu prišel obiskat, tvoj srček razveselit.“

Babičin prijatelj drobni Rjavček je zletel na grmiček belega jasmína. Ves srečen je slišal babičino zahvalo: „Hvala vam, angelčki moji, za pomoč. Skupno s prijateljem Rjavčkom ste pospešili bitje mojega oslabelega srca.“

Z nasmehom na obrazu je še naprej nabirala zdravilne zeli. Bila je srečna.

MLADENIČEV NASMEH

Zaslišale so se besede: „Timotej, počakaj! Pusti to gospo predse! Glej, teži jo nahrbtnik, težko stoji!“

Brez besed, z nasmehom na ustnicah, je deček stopil iz vrste, se postavil za ženico in spregovoril: „Izvolite, gospa, in plačajte svoje bombone.“

Dvignil je glavo, pogledal mamu ter ji prikimal. Čakajoča žena ga je pobožala po licih in se mu zahvalila, rekoč: „Mladenič, pravi kavalir si! Lepo si vzgojen in spoštuješ starejše. Le ostani takšen! Naj te pohlep in privilegirana družba ne slabšata. Uspeval boš v šoli in poklicu. Tvoje srce je spekter ljubezni.“

Plačala je izdelek, ga položila v žep in fantu še dejala: „Rada bi ti podarila en bombon, a če vrečko odprem, je ne bom mogla po pošti poslati mojemu vnuku. Napisla pa mu bom, da naj se druží s takimi prijatelji, kot sta ti in tvoja mama. Oba izražata spoštovanje do soljudi. Oba lahko s srci spreminjata svet z izraženo dobroto.“ Obrnila se je k prodajalki, se še njej zahvalila in z nasmehom odšla. Da bi takrat videli mladenič obraz.

Plačal je nabrane izdelke, se še sam zahvalil prodajalki in z mamu sta zapustila trgovino.

Kaj mislite, kako jima je utripalo srce?

Mislim, da sta vredna posnemanja. Kajne?

Ugotavljam, da bi morali biti tako vzgojeni vsi mladi.

Spoštovanje starejših naj bo bogastvo vseh mlajših, njihova dela naj ne bodo dela teme, ampak naj si nadenejo orožje luči.

Le tako se bodo varovali v skušnjavah ter brez strahu z zaupanjem pričakovali radosti življenja.

MOČ PA NAJ ČRPAJO IZ SIONSKIH VIŠAV!

Spoznali bodo, da so lahko nevidni srčni angeli za soljudi!

SRCE

Zbornik srečanja literarnih ustvarjalcev DU Pomurja

Uredil Robert Titan Felix

Jezikovni pregled Robert Titan Felix

Prelom in oblikovanje Zavod Volosov hram

Print in vezava Zavod Volosov hram

Izdano v 20 izvodih

Murska Sobota 2021